

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-05-17

Ärendenummer SLK-2024-00397

Handläggare

Nina Bergman

Telefon: 031-368 01 84

E-post: nina.bergman@stadshuset.goteborg.se

Göteborgs Stads biblioteksplan 2024-2028

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Göteborgs Stads biblioteksplan 2024-2028, i enlighet med bilaga 3 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, antas. Genomförandet sker i den takt som berörda nämnder bedömer möjligt.
2. Göteborgs Stads biblioteksplan 2013-2024, beslutad av kommunfullmäktige 2013-06-13 § 24, upphör att gälla.

Sammanfattning

Enligt bibliotekslagen (2013:801) ska kommuner och regioner anta en biblioteksplan för sin verksamhet på biblioteksområdet. Det finns inga lagkrav om vad biblioteksplanen ska innehålla. Kommunstyrelsen beslutade 2020-06-17 § 586 att ge kulturnämnden i uppdrag att ta fram ett förslag till revidering av biblioteksplan för Göteborgs Stad. Kulturnämnden beslutade 2024-03-25 § 75 att godkänna förslag till Göteborgs Stads biblioteksplan 2024-2028 och överlämna förslaget till kommunstyrelsen inför fastställande i kommunfullmäktige.

Syftet med Göteborgs Stads biblioteksplan är att ange färdriktning för stadens biblioteksverksamheter under perioden 2024-2028. Biblioteksplanen fokuserar kring tre inriktningsområden där utmaningar för stadens bibliotek identifieras och där strategiska förflyttningar leder till relevant och betydelsefull verksamhet. Inom varje inriktningsområde finns ett antal insatser som antingen kulturnämnden, grundskolenämnden eller utbildningsnämnden ansvarar för.

Planen lyfter särskilt barn och unga, personer med funktionsnedsättning, personer med andra modersmål än svenska samt nationella minoriteter. I planen prioriteras även insatser i områden med socioekonomiska utmaningar.

Stadsledningskontoret konstaterar att de insatser som avser att fler elever ska ha tillgång till skolbibliotek bemannade av skolbibliotekarier innebär en ambitionshöjning. Genomförandet föreslås därför ske i den takt som berörda nämnder bedömer möjlig.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Kulturnämnden bedömer att de insatser i planen som är kopplade till folkbiblioteken kan genomföras inom budgetram. Satsningarna på bemannade skolbibliotek med fler fackutbildade skolbibliotekarier innebär en ambitionshöjning, vilket förutsätter resurser. Regeringen avser att inom mandatperioden vidta åtgärder för stärkta och bemannade skolbibliotek.

De av regeringen aviserade statliga medlen för bemannade skolbibliotek om 216 mnkr för år 2025 och därefter 433 mnkr årligen är avgörande för delar av planens genomförande och måluppfyllelse. Stadsledningskontoret delar kulturnämndens bedömning att det finns en risk att grundskolenämnden och utbildningsnämnden inte kan genomföra planens insatser kopplade till skolbiblioteken om aviserade statsbidrag uteblir.

Bedömning ur ekologisk dimension

Biblioteksverksamheten bygger på en cirkulär modell där resurser delas och kommer fler till del. En väl fungerande biblioteksverksamhet kan bidra till minskad användning av resurser och ökad hållbarhet.

Bedömning ur social dimension

Biblioteksplanen lyfter särskilt de i bibliotekslagen prioriterade målgrupperna barn och unga, personer med funktionsnedsättning, personer med andra modersmål än svenska samt nationella minoriteter. I planen prioriteras även insatser i områden med socioekonomiska utmaningar. Planen kan bidra till att skapa mer jämlika förutsättningar för stadens invånare.

Bilagor

1. Kommunstyrelsens protokollsutdrag 2020-06-17 § 586
2. Kulturnämndens handlingar 2024-03-25 § 75
3. Förslag till Göteborgs Stads biblioteksplan 2024-2028

Ärendet

Kulturnämnden har beslutat 2024-03-25 § 75 att godkänna förslag till Göteborgs Stads biblioteksplan 2024-2028. Förslaget överlämnas till kommunstyrelsen för antagande i kommunfullmäktige.

Beskrivning av ärendet

Enligt bibliotekslagen (2013:801) ska kommuner och regioner anta en biblioteksplan för sin verksamhet på biblioteksområdet. Det finns inga lagkrav om vad biblioteksplanen ska innehålla. Planen utgör en möjlighet att formulera en lokal bibliotekspolitik, som inte bara lyfter fram de traditionella värdena i biblioteksverksamheten utan också framhåller biblioteket som en utvecklingsfaktor och instrument i den lokala samhällsutvecklingen. I planen finns utrymme att definiera bibliotekets roll i förhållande till stadens övergripande mål, ange konkreta målsättningar och fastställa en strategi för verksamhetens utveckling. Kungliga biblioteket är den myndighet som ansvarar för att följa upp hur biblioteksplanerna har utformats och hur de används. Enligt kulturnämndens reglemente ansvarar nämnden för att aktualitetsgranska och vid behov initiera en revidering av stadens biblioteksplan.

Stadens nuvarande biblioteksplan antogs av kommunfullmäktige 2013-06-13 § 24. Kommunstyrelsen beslutade 2020-06-17 § 586 att godkänna kulturnämndens begäran om igångsättningsbeslut för revidering av biblioteksplan för Göteborgs Stad 2013-2021. Kommunfullmäktige förlängde inom ramen för aktualitetsprövningen 2022-01-27 § 10 den befintliga planens giltighetstid till och med 2023-12-31. Planen förlängdes ytterligare 2024-02-21 § 23 i väntan på ny biblioteksplan.

Kulturnämnden beslutade 2024-03-25 § 75 att godkänna förslag till Göteborgs Stads biblioteksplan 2024-2028. Kulturförvaltningens arbete med att ta fram planen har skett i samverkan med berörda förvaltningar. Förslaget har remitterats till grundskolenämnden, utbildningsnämnden, förskolenämnden, socialnämnd Centrum, nämnden för demokrati och medborgarservice, Göteborgs Stads rättighetsbaserade råd, ungdomsfullmäktige samt studentforum.

Grundläggande perspektiv och förhållningssätt

Invånarna ska stå i centrum för biblioteksutvecklingen. Verksamheten ska utvecklas för, med och av dem som bor och vistas i staden. Biblioteken är till för alla men ska särskilt prioritera de målgrupper som bibliotekslagen pekar ut. Dessa målgrupper är personer med funktionsnedsättning, nationella minoriteter och personer som har annat modersmål än svenska. Medarbetare och chefer ska även arbeta med normmedvetenhet kring sexuell läggning, kön, könsidentitet, könsöverskridande identitet eller uttryck. Biblioteken ska motverka diskriminering i verksamheter och lokaler samt främja lika rättigheter och möjligheter genom aktiviteter, program och media oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Biblioteken ska förstärka och tillgängliggöra sitt utbud av litteratur, tidskrifter och annan media om nationella minoriteterna och på de nationella minoritetsspråken.

Göteborgs Stad arbetar långsiktigt och uthålligt med att skapa en mer jämlik och hållbar stad. Skillnader i livsvillkor ska minska för att öka sammanhållning, tillit och delaktighet.

Biblioteken i Göteborg ska genom biblioteksplanen möta lokala och nationella utmaningar samt arbeta för en stärkt demokrati.

Folkbiblioteken

Folkbibliotekens verksamhet regleras i bibliotekslagen. Folkbiblioteken ska vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov, verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning, samt främja litteraturens ställning och intresset för bildning. Enligt bibliotekslagen ska särskild uppmärksamhet ägnas åt de prioriterade grupperna barn och unga, personer med funktionsnedsättning och personer med andra modersmål än svenska, samt nationella minoriteter.

Sedan 2019 ansvarar kulturnämnden för samtliga folkbibliotek i Göteborg. Biblioteksverksamheten bedrivs genom bibliotek, servicestationer, bokbussar, meröppna bibliotek, uppsökande verksamhet, samt det digitala biblioteket som är tillgängligt dygnet runt.

Skolbiblioteken

Skolbiblioteken består av de kommunala skolbiblioteken på grund- och gymnasieskolor, samt anpassade grund- och gymnasieskolor. Skolbibliotekens verksamhet regleras i skollagen (2010:800), bibliotekslagen och läroplanerna. Med skolbibliotek avses biblioteksrummet, samt skolbibliotekets pedagogiska verksamhet som utgår från målen i läroplanerna för att stödja elevers bildning och lärande. Skolbibliotekens uppdrag är att integrerat i undervisningen arbeta för att stärka elevers språkliga förmåga och digitala kompetens. Skolbibliotek har en betydande roll i skolans kompensatoriska uppdrag genom att tillgodose elevers olika behov och förutsättningar. Skolans storlek och elevunderlag ger vägledning i behovet av bemanningsgrad.

Styrmiljö

Nationellt styrs folk- och skolbiblioteken av lagar, exempelvis bibliotekslagen och skollagen. Av läroplanerna framgår bland annat rektors ansvar för skolbiblioteken. Inom Göteborgs Stad finns ett antal stadenövergripande styrande dokument med bäring på biblioteken. Det finns även styrande dokument på nämndnivå som har kopplingar till biblioteksplanen. Nedan presenteras en styrmiljöbild för biblioteksverksamheten.

Översikt av styrmiljön		Styrande dokument för: bibliotek	
Lagar och annan författning med särskild påverkan	Planerandestyrande dokument		Reglerande styrande dokument
	Stadsövergripande styrande dokument		
• Bibliotekslagen • Skollagen • Diskrimineringslagen • Läroplaner (Lgr22, LgrSär22, Gy11 samt GySär13)	Vision		Policy
• Regionala styrande dokument • Regional biblioteksplan Västra Götaland 2020-2023	Program		Riktlinje
Övrig styrning	Plan		Regel
Styrande dokument på nämnds-/styrelsenivå			
• Grundskoleförvaltningens plan för skolbibliotek 2024/2025			
• Kulturförvaltningens riktlinje för medieutvärdering på folkbiblioteken			

Styrmiljöbild bibliotek

Förslag till Göteborgs Stads biblioteksplan 2024-2028

Syftet med planen är att beskriva vilka inriktningsområden som Göteborgs Stads folk- och skolbibliotek ska arbeta med under planperioden och vilka insatser som ska prioriteras.

Biblioteksplanens målbild för planperioden är ”Biblioteket bygger broar i samhället, till läsning och bildning utifrån varje individs behov och förutsättningar”. Detta innebär att biblioteken ska möta de utmaningar som finns i staden men också de nationella utmaningar som finns kring minskad läskunnighet och arbeta för en stärkt demokrati.

Biblioteksplanen har tre inriktningsområden:

1. Biblioteket bygger broar i samhället
2. Biblioteket bygger broar till läsning och litteratur
3. Biblioteket bygger broar för bildning och lärande

Inriktningsområdena beskriver hur stadens bibliotek ska utvecklas för att uppnå en än mer relevant biblioteksverksamhet. Inom varje inriktningsområde finns ett antal insatser. Planen innehåller totalt 15 insatser som antingen kulturnämnden, grundskolenämnden eller utbildningsnämnden ansvarar för. Dessa redovisas i tabellerna nedan. Biblioteksplanen återfinns i sin helhet i bilaga 3 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Folkbiblioteken ska bygga broar i samhället	
Insats	Ansvarig
1:1 Utveckla en hållbar struktur kring lokalbehov, kompetenser och verksamhetsplanering på kort och lång sikt, där områden med socioekonomiska utmaningar prioriteras.	Kulturnämnden
1:2 Öka prioriterade målgruppers möjligheter att påverka innehåll och delta i aktiviteter genom att medarbetare och chefer skickliggörs i att möta målgruppernas behov.	Kulturnämnden
1:3 Tydliggöra folkbibliotekets roll i samhällskriser genom informations- och utbildningsinsatser.	Kulturnämnden
1:4 Arbeta för att öka möjligheterna för en likvärdig digital samhällsvägledning med särskilt fokus på invånare som riskerar digital exkludering, genom gemensamma metoder, information och samverkan med andra samhällsaktörer.	Kulturnämnden

Skolbiblioteken ska bygga broar i samhället	
Insats	Ansvarig
1:5 Arbeta för strukturer som möjliggör för skolor att utveckla bemannade skolbibliotek, med fler fackutbildade skolbibliotekarier.	Grundskolenämnden
1:6 Kartlägga och samordna gymnasiebibliotekens arbete och resurser	Utbildningsnämnden

Folkbiblioteken ska bygga broar till läsning och litteratur	
Insats	Ansvarig
2:1 Prioritera läsfrämjande insatser i områden med socioekonomiska utmaningar	Kulturnämnden
2:2 Främja litteraturen som konstform där språk, form och stil förmedlar känslor och erfarenheter och möjliggör en mer långsiktig relation till litteratur.	Kulturnämnden
2:3 Arbeta för att unga och vuxna med läsmotstånd möts med läsmöjligheter.	Kulturnämnden

Skolbiblioteken ska bygga broar till läsning och litteratur	
Insats	Ansvarig
2:4 Stärka det läsfrämjande och språkutvecklande arbetet på skolorna, genom att arbeta för bemannade skolbibliotek och fler fackutbildade skolbibliotekarier.	Grundskolenämnden
2:5 Stärka gymnasiebibliotekens läsfrämjande uppdrag genom samordning, uppföljning och utvärdering.	Utbildningsnämnden

Folkbiblioteken ska bygga broar till bildning och lärande	
Insats	Ansvarig
3:1 Stärka medarbetare och chefer med strategier och metoder kring öppna samtal och yttrandefrihet på biblioteken.	Kulturnämnden
3:2 Stärka individen genom metoder som främjar det livslånga lärandet	Kulturnämnden

Skolbiblioteken ska bygga broar till bildning och lärande	
Insats	Ansvarig
3:3 Stärka skolors demokrati- och värdegrundsarbete, genom att arbeta för bemannade skolbibliotek och fler fackutbildade skolbibliotekarier.	Grundskolenämnden
3:4 Gymnasiebiblioteken ska utveckla sitt arbete i medie- och informationskunnighet (MIK) på fler skolor och program.	Utbildningsnämnden

Genomförande

Kulturnämnden ansvarar för att folkbibliotekens insatser i planen genomförs.

Grundskolenämnden och utbildningsnämnden ansvarar för att skolbibliotekens insatser genomförs.

Indikatorer och uppföljning

Kulturnämnden ansvarar för att en gemensam halvtidsuppföljning genomförs 2026.

Nämnden ansvarar även för att följa implementeringen och säkerställer att en slututvärdering med bedömning av måluppfyllelsen genomförs innan planen löper ut.

Respektive nämnd ansvarar för att insatser inom planen följs upp inom ordinarie uppföljning.

Kulturnämnden och grundskolenämnden har tagit fram ett antal indikatorer. Utbildningsnämnden saknar i dagsläget indikatorer men har för avsikt att ta fram detta. En samordnande funktion har inrättats på utbildningsförvaltningen för att kartlägga och samordna bibliotekens resurser och verksamhet. Indikatorer och nyckeltal kommer att användas i arbetet framåt för att få en bild av hur skolbiblioteksverksamheten ser ut i förvaltningen som helhet samt nedbrutet på gymnasieområde och skolenhet.

Det läsfrämjande arbetet och arbetet med medie- och kommunikationskunskap (MIK) följs upp inom ramen för skolornas systematiska kvalitetsarbete, den årliga elevenkäten, samt med hjälp av fokusgrupper med skolpersonal och elevråd. Baserat på uppföljningens resultat kan nya insatser initieras och genomföras under planperioden för att nå en förflyttning mot större likvärdighet.

Stadsledningskontorets bedömning

Stadsledningskontoret bedömer att biblioteksplanen väl beskriver folk- och skolbibliotekens inriktningsområden samt de insatser som planeras av berörda nämnder under planperioden. I planen tydliggörs bibliotekens roll för både individen och samhället. Biblioteken är en plats för bildning och lärande såväl som en arena för möten, gemenskap och öppna demokratiska samtal. Stadsledningskontoret ser positivt på att biblioteksplanen särskilt betonar insatser i områden med socioekonomiska utmaningar. Tillsammans med arbetet med de i bibliotekslagen prioriterade grupperna, kan detta bidra till att skapa mer jämlika förutsättningar för stadens invånare.

Stadsledningskontoret konstaterar att de insatser i planen som är kopplade till bemannade skolbibliotek och fackutbildade skolbibliotekarier innebär en ambitionshöjning, vilket förutsätter resurser. Insatserna är inte bundna till ett specifikt år under planperioden. Delar av planens genomförande förutsätter att aviserade statsbidrag realiserar. Det ekonomiska läget i stort bedöms även kunna påverka nämndernas förmåga att omhänderta planens innehåll. Genomförandet föreslås därför ske i den takt som berörda nämnder bedömer möjlig.

Jonas Kinnander

Eva Hessman

Direktör Ärende och utredning

Stadsdirektör

Hemställan om igångsättningsbeslut för revidering av Göteborgs Stads biblioteksplan

§ 586, 0870/20

Beslut

Enligt stadsledningskontorets förslag:

Kulturnämndens begäran om igångsättningsbeslut för revidering av Biblioteksplan för Göteborgs Stad 2013-2021 godkänns.

Handling

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande den 20 maj 2020.

Protokollsutdrag skickas till

Kulturnämnden

Dag för justering

2020-06-17

Vid protokollet

Sekreterare

Mathias Sköld

Ordförande

Axel Josefson

Justerande

Daniel Bernmar

Förslag till Biblioteksplan för Göteborgs Stad 2024 – 2028

§ 75, 0285/20

Beslut

I kulturnämnden

1. Kulturnämnden godkänner reviderat förslag till *Biblioteksplan för Göteborgs Stad 2024–2028* i enlighet med bilaga 1 till förvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Kulturnämnden översänder *Biblioteksplan för Göteborgs Stad 2024–2028* till kommunstyrelsen inför fastställande i kommunfullmäktige.
3. Meningen på s 7 (Bilaga 1): *Kompetens och arbetssätt ska göras med normmedveten inkludering och intersektionalitet* ändras till *Kompetens och arbetssätt ska utvecklas utifrån normmedveten inkludering och intersektionell förståelse*.
4. Meningen på s 10 (Bilaga 1): *Verksamheten drivs med normmedveten inkludering och intersektionalitet* ändras till *Verksamheten drivs med normmedveten inkludering och utifrån en intersektionell förståelse*.

Tidigare behandling

Kulturnämnden 2023-08-28 § 164.

Handlingar

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande 2024-03-15.

Yrkande 2024-03-25 från S, V och MP enligt bilaga 1 till protokollet.

Yrkanden

Under överläggningarna i ärendet läggs följande förslag:

- Förste vice ordförande Grith Fjeldmose (V) yrkar bifall till yrkandet från S, V och MP.
- Rasmus Ragnarsson (SD) yrkar bifall till förvaltningens tjänsteutlåtande samt avslag på yrkandet från S, V och MP.

Ordförande Pär Johansson (S) ställer yrkandet från S, V och MP under proposition och finner att kulturnämnden bifaller detsamma.

Omröstning begärs.

Utdrag ur protokoll
Kulturnämnden

Sammanträdesdatum: <!sammanträdesdatum>

Propositionsordning

Föreslagen propositionsordning ”Ja för bifall till yrkandet från S, V och MP och Nej för avslag till yrkandet från S, V och MP” godkänns.

Omröstning

Anneli Rhedin (M), Ivana Westberg (M), Mariya Voyvodova (S), Karl Johan Nordensten (MP), Iréne Sjöberg Lundin (D), Maja Bentzer (V), AnnaSara Perslow (C), Simon Hultström (M), förste vice ordförande Grith Fjeldmose (V) samt ordförande Pär Johansson (S) röstar Ja.

Rasmus Ragnarsson (SD) röstar Nej.

Med röstsiffrorna tio (10) Ja mot ett (1) Nej bifaller kulturnämnden yrkandet från S, V och MP.

Yrkande

Därefter ställer ordförande Pär Johansson (S) förvaltningens tjänsteutlåtande med beslutade ändringar i biblioteksplanen under proposition och finner att kulturnämnden bifaller detsamma.

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen, kommunfullmäktige.

Dag för justering

2024-03-27

Vid protokollet**Sekreterare**

Linnea Nilsson

Ordförande

Pär Johansson

Justerande

Anneli Rhedin

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-03-15

Diarienummer 0285/20

Handläggare

Lotta Alverlin

Telefon: 031-368 33 12

E-post: lotta.alverlin@kultur.goteborg.se

Annelie Eriksson

Telefon: 031-368 32 76

E-post: annelie.eriksson@kultur.goteborg.se

Förslag till Biblioteksplan för Göteborgs Stad 2024 – 2028

Förslag till beslut

I kulturnämnden

1. Kulturnämnden godkänner reviderat förslag till *Biblioteksplan för Göteborgs Stad 2024–2028* i enlighet med bilaga 1 till förvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Kulturnämnden översänder *Biblioteksplan för Göteborgs Stad 2024–2028* till kommunstyrelsen inför fastställande i kommunfullmäktige.

Sammanfattning

Enligt bibliotekslagen (2013:801) ska kommuner och regioner anta en biblioteksplan för sin verksamhet på biblioteksområdet. Då planperioden för stadens nuvarande biblioteksplan efter förlängning löper ut 2024 har kommunstyrelsen givit kulturnämnden i uppdrag att ta fram ett förslag till revidering av *Biblioteksplan för Göteborgs Stad 2013–2021*.

Kulturnämnden remitterade 2023-08-28 § 164 förslag till *Göteborgs Stads biblioteksplan 2024–2028* till ett antal nämnder, råd och forum. Samtliga remissinstanser har yttrat sig. Kulturförvaltningen har arbetat in relevanta ändringar och förtydliganden i föreliggande förslag till biblioteksplan.

Planen omfattar kulturnämndens verksamhet inom folkbibliotek samt grundskolenämnden och utbildningsnämndens skolbibliotek. Planens målbild är *Biblioteket bygger broar i samhället, till läsning och bildning utifrån varje individs behov och förutsättningar*. Syftet med planen är att beskriva vilka inriktningsområden som Göteborgs Stads folk- och skolbibliotek ska arbeta med under planperioden, vilka strategiska förflyttningar som ska åstadkommas, samt vilka insatser som ska prioriteras för att skapa verksamhet som kan möta användarnas behov. Planen har tre inriktningsområden och 15 insatser för arbetet under planperioden. Planen innehåller även indikatorer för att kunna mäta målpuppfyllelsen.

Biblioteksplanen har framför allt bäring på stadens kulturpolitiska mål, men förhåller sig till och samverkar även med de övriga målen i *Göteborgs Stads kulturprogram*. Mål och indikatorer har också koppling till *Göteborgs Stads program och plan för en jämlik stad 2018–2026* vars mål och strategier bidrar till att förbättra människors livsvillkor, hälsa och socioekonomiska förutsättningar. Kulturförvaltningen delar inkomna synpunkter om

att biblioteksplanen bör beakta det intersektionella perspektivet och förtydliga arbetet med mänskliga rättigheter. Vid sidan om de prioriterade målgrupper som pekas ut i bibliotekslagen (2013:801) har förtydliganden kring ovanstående frågor arbetats in i planen.

Med genomförda revideringar bedömer kulturförvaltningen sammantaget att biblioteksplanen väl beskriver vilka inriktningsområden som Göteborgs Stads folk- och skolbibliotek ska arbeta med under planperioden, samt tydliggör den nytta som biblioteksverksamheten innebär såväl för individen som för samhället i stort. Satsningar på biblioteksverksamheten kan i förlängningen bidra till bättre livsvillkor, livslångt lärande och utjämnande av livschanser samt ett mer hållbart och inkluderande samhälle. Detta skapar i sin tur en ökad jämlikhet och därmed möjligheter till ekonomisk tillväxt.

Kulturförvaltningen föreslår att kulturnämnden godkänner reviderat förslag till *Göteborgs Stads Biblioteksplan 2024–2028* och översänder det till kommunstyrelsen inför fastställande i kommunfullmäktige.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Biblioteken står inför en ökad efterfrågan av dess tjänster då samhällstrenden visar på en rad utmaningar för biblioteksverksamheten så som; förändrade läsvanor, minskad fritidsläsning, ökat hot mot demokratin, digital exkludering, desinformation, krav på livslångt lärande, ökad oro i samhället, förväntningar på ökad delaktighet från invånarna samt behov av sociala mötesplatser i samhället. Göteborgs Stad har, liksom övriga kommuner i Sverige, en ansträngd ekonomi och den demografiska utvecklingen kommer att öka stadens kostnader för lagstadgad verksamhet över tid. Biblioteksplanen är långsiktig med fokus på verksamhetens utveckling och innehåll. Stadens just nu ansträngda ekonomi påverkar förvaltningarnas förmåga att omhänderta planens innehåll.

Kulturnämnden har gett förvaltningen i uppdrag att effektivisera verksamheten och minska de långsiktigt fasta kostnaderna. Det gör att nämnden behöver hitta nya sätt att leverera på grunduppdraget för att möta invånarnas behov. Under planperioden kommer kulturförvaltningen framför allt att prioritera insatser i områden med socioekonomiska utmaningar. Kulturförvaltningens prioritering av folkbiblioteksverksamhet i områden med socioekonomiska utmaningar, samt ambitionen att nå fler besökare och skapa fler utlån och öka biblioteksservicen behöver mötas med omfördelning av resurser inom ram för att få nå biblioteksplanens målbild, vilket hanteras inom ordinarie uppföljning av verksamhet och inom budgetprocess.

I förslag till *Göteborgs Stads Biblioteksplan 2024–2028* anges ökad bemanning av skolbibliotek som en insats som förväntas stärka det språkutvecklande arbetet, elevernas läsutveckling samt skolornas demokrati och värdegrundsarbete. En biblioteksplan beslutad av kommunfullmäktige, där en sådan ökad ambitionsnivå uttrycks, kommer enligt grundskoleförvaltningen innebära ekonomiska konsekvenser. En av omständigheterna att beakta handlar om rektors mandat att besluta om sin inre organisation och därmed vilja att besluta om ökad bemanning.

Regeringen har under året aviserat en omfattande statlig satsning på ökad bemanning av skolbibliotek. En sådan satsning ska finansieras genom statsbidrag och planeras att sju sättas 2025. Regeringen aviserar också att det kommer att lämnas förslag till riksdagen om ändringar i skollagen som innebär att elever ska få tillgång till bemannade skolbibliotek.

Regeringen avser att inom mandatperioden vidta ytterligare åtgärder för stärkta och bemannade skolbibliotek. De av regeringen aviserade statliga medlen för skolbibliotek om 216 miljoner kronor från 2025 och därefter 433 miljoner årligen, är därför avgörande för planens genomförande och måluppfyllelse i denna del.

Kulturförvaltningen delar grundskoleförvaltningen och utbildningsförvaltningens bedömning att förslaget om att fler elever ska ha tillgång till skolbibliotek bemannade med skolbibliotekarier, innebär en ambitionshöjning som kommer resultera i ökade kostnader för Göteborgs Stad. Kulturförvaltningens bedömning är att det finns en risk att grundskolenämnden och utbildningsnämnden inte kan genomföra insatserna kopplade till skolbiblioteken i biblioteksplanen om de statliga satsningar och de statsbidrag som aviserats för ökad bemanning uteblir. Att genomföra insatserna i biblioteksplanen som är kopplade till folkbiblioteken bedömer förvaltningen kommer kunna genomföras inom budgetram.

Bedömning ur ekologisk dimension

Kulturförvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Biblioteksplanen tydliggör nyttan som biblioteksverksamheten innebär såväl för individen som för samhället i stort. Bibliotek utgör både en mötesplats och ett medel för utbildning och förkovring, något som i förlängningen skapar positiva samhällseffekter. I frågan om biblioteksverksamhet är de ekonomiska, ekologiska och sociala dimensionerna kring hållbarhet starkt förknippade. Biblioteken bygger på en modell där resurser delas för att komma fler till del och hålla över tid. Satsningar på biblioteksverksamheten kan i förlängningen bidra till bättre livsvillkor, livslångt lärande och utjämning av livschanser samt ett mer hållbart och inkluderande samhälle. Detta skapar i sin tur en ökad jämlikhet och därmed möjligheter till ekonomisk tillväxt.

Kulturförvaltningen delar inkomna synpunkter om att biblioteksplanen bör beakta det intersektionella perspektivet och förtydliga arbetet med mänskliga rättigheter. Vid sidan om de prioriterade målgrupper som pekas ut i bibliotekslagen (2013:801) har förtydligande kring ovanstående frågor arbetats in i planen.

Bilagor

1. Förslag till *Göteborgs Stad biblioteksplan 2024–2028*.
2. Sammanställning av inkomna remissvar.
3. Lagstiftning, styrande och stödjande dokument.
4. Indikatorer till *Göteborgs Stads biblioteksplan 2024–2028*.

Expedieras till

Kommunstyrelsen, kommunfullmäktige.

Ärendet

Kulturnämnden har att ta ställning till reviderat förslag till *Göteborgs Stads biblioteksplan 2024–2028* inför fastställande i kommunfullmäktige.

Beskrivning av ärendet

Enligt bibliotekslagen (2013:801) ska kommuner och regioner anta en biblioteksplan för sin verksamhet på biblioteksområdet. Det finns inga lagkrav om vad biblioteksplanen ska innehålla. Planen utgör en möjlighet att formulera en lokal bibliotekspolitik, som inte bara lyfter fram de traditionella värdena i biblioteksverksamheten utan också biblioteket som utvecklingsfaktor och instrument i den lokala samhällsutvecklingen. Här finns utrymme att definiera bibliotekets roll i förhållande till stadens övergripande mål, ange konkreta målsättningar och fastställa en strategi för verksamhetens utveckling. Kungliga biblioteket är den myndighet som ansvarar för att följa upp hur biblioteksplanerna har utformats och hur de används. Enligt kulturnämndens reglemente ansvarar nämnden för att aktualitetsgranska och vid behov initiera en revidering av stadens biblioteksplan.

Nämnden hemställde 2020-04-20 § 88 till kommunstyrelsen att få revidera stadens biblioteksplan, och antecknade i samband med detta kulturförvaltningens uppföljning av densamma. Uppdragen förklarades därefter fullgjorda i *Kulturnämndens årsrapport 2019* respektive *Biblioteksutredning gällande folkbiblioteken våren 2020*.

Kommunstyrelsen beslutade 2020-06-17 § 586 att ge nämnden i uppdrag att ta fram ett förslag till revidering av *Biblioteksplan för Göteborgs Stad 2013–2021*¹. Kommunfullmäktige förlängde 2022-01-27 § 10 planens giltighetstid till och med 2023-12-31 efter en hemställan från kulturnämnden, och därefter till 2024 i väntan på ny biblioteksplan².

Kulturnämnden remitterade 2023-08-28 § 164³ förslag till *Göteborgs Stads biblioteksplan 2024–2028* till ett antal nämnder, råd och forum. Samtliga remissinstanser har inkommit med yttranden. Utifrån framtagna principer och kriterier har kulturförvaltningen bedömt de inkomna synpunkterna och arbetat in ändringar och förtydliganden i reviderat förslag till biblioteksplan.

I föreliggande ärende redovisar kulturförvaltningen inledningsvis de grundläggande perspektiv och förhållningssätt som gäller för stadens biblioteksverksamhet. Därefter redogörs kort för folkbibliotekens respektive skolbibliotekens verksamhet och lagstiftning. Förvaltningens beredning av ärendet följer sedan, tillsammans med reviderat förslag till Göteborgs Stads biblioteksplan 2024–2028 per inriktningsområde med föreslagna insatser, indikatorer och uppföljning. Avslutningsvis kulturförvaltningens sammanfattande bedömning och förslag inför den nya planens fastställande i kommunfullmäktige.

Grundläggande perspektiv och förhållningssätt för Göteborgs Stads bibliotek

Invånarna ska stå i centrum för den biblioteksutveckling som sker och verksamheten ska utvecklas för, med och av de som bor och vistas i staden. Biblioteken är till för alla men biblioteken ska särskilt prioritera de målgrupper som bibliotekslagen pekar ut. Förutom prioriterade målgrupper ska medarbetare och chefer arbeta med normmedvetenhet kring

¹ [Hemställan om igångsättningsbeslut för revidering av Göteborgs Stads biblioteksplan](#)

² [Årlig översyn av styrande dokument för 2023](#), kommunfullmäktige 2024-02-01 § 23 pkt 2.

³ [Remittering av förslag till Göteborgs Stads biblioteksplan 2024-2028](#).

sexuell läggning, kön, könsidentitet, könsöverskridande identitet eller uttryck. Biblioteken ska motverka diskriminering i verksamheter och lokaler samt främja lika rättigheter och möjligheter genom aktiviteter, program och media oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Biblioteken ska förstärka och tillgängliggöra sitt utbud av litteratur, tidskrifter och annan media om nationella minoriteterna och på de nationella minoritetsspråken.

Göteborgs Stad arbetar långsiktigt och uthålligt med att skapa en mer jämlik och hållbar stad. Skillnader i livsvillkor ska minska för att öka sammanhållning, tillit och delaktighet. Biblioteken i Göteborg ska genom biblioteksplanen möta de utmaningar som finns i staden men också de nationella utmaningar som finns kring minskad läskunnighet, samt arbeta för en stärkt demokrati.

Folkbiblioteken

Folkbibliotekens verksamhet regleras i bibliotekslagen (2013:801) ⁴. Folkbiblioteken ska vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov, verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning, samt främja litteraturens ställning och intresset för bildning. I enlighet med bibliotekslagen ska särskild uppmärksamhet ägnas barn och unga, personer med funktionsnedsättning och personer med andra modersmål än svenska, samt nationella minoriteter.

Sedan 2019 ansvarar kulturnämnden för samtliga folkbibliotek i Göteborg. Biblioteksverksamheten bedrivs genom bibliotek, servicestationer, bokbussar, mer-öppna bibliotek, uppsökande verksamhet, samt det digitala biblioteket som är tillgängligt dygnet runt.

Skolbiblioteken

Skolbiblioteken består av de kommunala skolbiblioteken på grund- och gymnasieskolor, samt anpassade grund- och gymnasieskolor. Skolbibliotekens verksamhet regleras i skollagen (2010:800) ⁵, bibliotekslagen och läroplanerna. Med skolbibliotek avses biblioteksrummet, samt skolbibliotekets pedagogiska verksamhet som utgår från målen i läroplanerna för att stödja elevers bildning och lärande. Skolbibliotekens uppdrag är att integrerat i undervisningen arbeta för att stärka elevers språkliga förmåga och digitala kompetens. Skolbibliotek har en betydande roll i skolans kompensatoriska uppdrag genom att tillgodose elevers olika behov och förutsättningar. Skolans storlek och elevunderlag ger vägledning i behovet av bemanningsgrad.

Grundskolenämnden fastställde 2022-12-13 § 321 *Grundskoleförvaltningens plan för skolbibliotek 2021–2025* ⁶. Planen är vägledande för grundskolebiblioteken, som ett komplement till övriga styrdokument för att tydliggöra och förstärka utvecklingsarbetet.

Utbildningsnämnden har inte någon motsvarande intern biblioteksplan, utan biblioteken har olika verksamhetsplaner och styrdokument beroende på organisation och ledning på den aktuella skolan / skolområdet.

⁴ [Bibliotekslag \(2013:801\)](#).

⁵ [Skollag \(2010:800\)](#).

⁶ [Grundskoleförvaltningens plan för skolbibliotek 2021-2025](#).

Förvaltningens beredning av ärendet

Kulturnämnden remitterade 2023-08-28 § 164 förslag till *Göteborgs Stads biblioteksplan 2024-2028* till grundskolenämnden, utbildningsnämnden, förskolenämnden, socialnämnden, centrum, nämnden för demokrati och medborgarservice, Göteborgs Stads rättighetsbaserade råd, samt Ungdomsfullmäktige och Studentforum. Förvaltningen har mottagit svar från samtliga 12 remissinstanser (sex tillstyrker, två avstyrker och fyra lämnar synpunkter på planen utan ställningstagande). Därtill har Folkbibliotekens vänner inkommit med synpunkter på planen.

Vägledande för förvaltningens beredning av inkomna remissvar har målbilder och åtgärdsplan i befintlig biblioteksplan varit, tillsammans med uppsatta bedömningskriterier avseende relevans vad gäller styrmiljö, rådighet och uppdrag. Särskild vikt har givits de nämnder som står som ansvariga i planen. För en sammanställning av remissvaren, se bilaga 2.

Kulturförvaltningen har haft regelbunden kontakt med stadsledningskontoret under beredningens gång för att förankra remissinstansernas synpunkter samt vilka principer och kriterier som har legat till grund för förvaltningens bedömning av revideringar av planen samt vilka förtydliganden som arbetats in.

Efter remisstiden slut, och på stadsledningskontorets inrådan, har indikatorer tagits fram för att kunna mäta effekten av insatserna i biblioteksplanen under planperioden. Kulturförvaltningen har därför begärt in kompletterande uppgifter från grundskoleförvaltningen och utbildningsförvaltningen angående förslag till indikatorer. Därtill respektive förvaltnings utgångs- och målvärde för indikatorerna samt uppgifter om vilka ekonomiska konsekvenser som dessa förväntas få.

Bedömningsprinciper / kriterier

Inkomna synpunkter har bedömts med hänsyn till nationell och lokal styrmiljö, ansvariga nämnders uppdrag, folk- respektive skolbibliotekens olika uppdrag och roller, samt identifierade utmaningar. Vidare har synpunkterna bedömts med hänsyn till ekonomiska förutsättningar, respektive Göteborgs Stads och planens rådighet.

Synpunkter som innebär ett förändrat fokus eller prioritering i planen har utretts och / eller värderats. Synpunkter som handlar om förutsättningar för genomförande har bedömts utifrån biblioteksplanens rådighet och möjlighet till omhändertagande, samt vad konsekvenserna skulle bli om synpunkten inte beaktades.

Synpunkter som handlar om att verksamheter eller målgrupper ska synliggöras i större utsträckning har bedömts utifrån planens logik och nivå i beskrivningar. Slutligen har synpunkter värderats mot ovan referenspunkter, till exempel bibliotekslagen och om biblioteksplanen är det mest lämpliga styrmedlet att omhänderta frågan.

Med utgångspunkt i ovanstående principer / kriterier har kulturförvaltningen bedömt och hanterat remissinstansernas synpunkter enligt följande:

- Kulturförvaltningen delar remissinstansens synpunkt och har reviderat planen.
- Kulturförvaltningen delar remissinstansens synpunkt men ser av olika skäl inte att en revidering är nödvändig / kvalificerad.

- Kulturförvaltningen gör en annan bedömning än remissinstansen och har därför inte reviderat planen.

Synpunkter som delas med remissinstans med förslag att revidera planen

För att förtydliga olika begrepp och underlätta läsningen av planen har förvaltningen arbetat in ett avsnitt med begreppsdefinitioner. Här beskrivs begreppen *prioriterade målgrupper*, *områden med socioekonomiska utmaningar*, *intersektionalitet* och *skolans värdegrundsarbete* (sidan 5).

Under inriktningsområde 1 har följande text arbetats in under folkbibliotekens utmaningar: "Kompetens och arbetssätt ska göras med normmedveten inkludering och intersektionalitet" (sidan 7). Kulturförvaltningens bedömning är att medarbetare och chefer ska arbeta med normmedvetenhet inkludering och intersektionalitet. Biblioteken ska motverka diskriminering i verksamheter och lokaler och främja lika rättigheter och möjligheter genom aktiviteter, program och media oavsett kön, könsöverskridande identitet och uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Under inriktningsområde 3 har följande text arbetats in under folkbibliotekens utmaningar för att ytterligare förstärka vikten av att uppmärksamma och motverka diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter: "Grundläggande för de demokratiska samtalen är att uppmärksamma och motverka diskriminering samt utmana normer och synliggöra utsatta gruppers situation" (sidan 17).

Synpunkter som delas med remissinstans, alternativt annan bedömning från kulturförvaltningen, med förslag att inte revidera planen

Kulturförvaltningen vill i föreliggande ärende poängtera att det finns flera styrande och stödjande dokument med koppling till förslag till reviderad biblioteksplan. Reglementen och ägardirektiv slår till exempel fast att nämnder och styrelser ska utföra sina uppdrag utifrån demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och mot diskriminering. Detta är också principer som styr stadens verksamheter via lagstiftning och internationella konventioner. Därutöver finns flera stadenövergripande program och planer som omfattar mål, strategier och insatser som knyter an till insatsområdena i förslag till ny biblioteksplan.

För att förtydliga hur biblioteksplanen förhåller sig till stadens övriga styrande och stödjande dokument, såväl som relevant lagstiftning så som diskrimineringslagen och FN:s barnkonvention, har en förteckning över de staden övergripande styrande dokument vars mål, strategier och insatser angränsar till biblioteksplanen bifogats (se bilaga 3).

Förskolenämnden och Göteborgs Stads HBTQI-råd har avstyrkt förslag till reviderad biblioteksplan. Förskolenämnden menar att planens syfte och uppbyggnad är relevant men har avslagit förslaget med hänvisning till att det saknas tillräckligt konkreta åtgärder för att den strategiska förflyttningen som planen åsyftar ska kunna åstadkommas. Vidare anser förskolenämnden att insatserna bör vara utvärderingsbara. Göteborgs HBTQI-råd avstyrker planen då hbtqi-perspektivet helt saknas och att rådet anser att hbtqi- personer bör lyftas fram som en av planens prioriterade målgrupper.

Flera synpunkter har inkommit som handlar om att verksamheter eller målgrupper ska synliggöras i större utsträckning, men också att remissinstanserna saknar koppling till flera styrande dokument. Vad gäller synpunkten om att verksamheter eller målgrupper

ska synliggöras mer hänvisas remissinstanserna till de berörda förvaltningarnas verksamhetsplaner. Verksamhetsplanerna kommer innehålla mer specifika aktiviteter kopplade till målgrupper eller samarbetsparter som är kopplade till insatserna i planen.

Kulturförvaltningens bedömning är att de förtydliganden som gjorts i biblioteksplanen, samt de kompletteringar gjorts gällande ett antal styrande dokument (bilaga 3) så väl som de indikatorer som nu är kopplade till planen, (bilaga 4) i stort omhändertar de synpunkter som förskolenämnden, HBTQI-rådet med flera framfört.

Förslag till Göteborgs Stads biblioteksplan 2024–2028

Med utgångspunkt i resultaten från den synpunktsinhämtning och de dialoger som kulturförvaltningen genomförde inför framtagandet av remissversionen av biblioteksplanen, samt de synpunkter som inkommit från nämnder, råd och forum under remissperioden, har ett förslag till reviderad biblioteksplan för Göteborgs Stad tagits fram för perioden 2024–2028.

Biblioteksplanens målbild för planperioden är *Biblioteket bygger broar i samhället, till läsning och bildning utifrån varje individs behov och förutsättningar* vilket konkret innebär att biblioteken i Göteborg ska möta de utmaningar som finns i staden men också de nationella utmaningar som finns kring minskad läskunnighet och arbeta för en starkt demokrati.

Biblioteksplanens tre inriktningsområden är *Biblioteket bygger broar i samhället*, *Biblioteket bygger broar till läsning och litteratur*, och *Biblioteket bygger broar för bildning och lärande* som beskriver hur stadens bibliotek ska utvecklas för att uppnå en än mer relevant biblioteksverksamhet. Sammanlagt 15 insatser har tagits fram, vilka presenteras översiktligt nedan. För varje insats framgår om det är folk-, grundskole- eller gymnasiebibliotek som avses, samt vilken nämnd som föreslås ansvara för insatsen. Redaktionella förändringar som genomförts är markerade med rött.

Syftet med planen är att beskriva vilka inriktningsområden som Göteborgs Stads folk- och skolbibliotek ska arbeta med under planperioden och vilka insatser som ska prioriteras.

Biblioteksplanen i sin helhet återfinns i bilaga 1, där även övriga revideringar är markerade.

Inriktningsområde 1: Biblioteket bygger broar i samhället. Mellan människor. Mellan staden och invånarna.

Under perioden 2024–2028 ska staden bygga broar i samhället genom följande insatser:

Insats	Avser	Ansvar
1:1 Utveckla en hållbar struktur kring lokalbehov, kompetenser och verksamhetsplanering på kort och lång sikt, där områden med socioekonomiska utmaningar prioriteras.	Folkbibliotek	Kulturnämnden

Insats	Avser	Ansvar
1:2 Inrätta fokusgrupper på biblioteken för att Öka prioriterade målgruppers möjligheter att påverka innehåll och delta i aktiviteter. Medarbetare och chefer ska skickliggöras i att möta målgruppernas behov och omvandla det till att än mer tillgängliggöra bibliotekens verksamheter.	Folkbibliotek	Kulturnämnden
1:3 Tydliggöra folkbibliotekets roll i samhällskriser genom informations- och utbildningsinsatser samt samverkan med övriga staden.	Folkbibliotek	Kulturnämnden
1:4 Säkerställa möjligheterna för en likvärdig digital samhällsvägledning. Arbeta för att öka möjligheterna för en likvärdig digital samhällsvägledning med särskilt fokus på invånare som riskerar digital exkludering, genom gemensamma metoder, information och samverkan med andra samhällsaktörer.	Folkbibliotek	Kulturnämnden
1:5 Arbeta för strukturer som möjliggör för skolor att utveckla bemannade skolbibliotek, med fler fackutbildade skolbibliotekarier.	Grundskola	Grundskolenämnden
1:6 Kartlägga och samordna gymnasiebibliotekens arbete och resurser.	Gymnasieskola	Utbildningsnämnden

Inriktningsområde 2: Biblioteket bygger broar till läsning och litteratur. Till upplevelser, inspiration och möjligheter för individen att utveckla alla sina språk.

Under perioden 2024–2028 ska staden bygga broar till läsning och litteratur genom följande insatser:

Insats	Avser	Ansvar
2:1 Prioritera läsfrämjande insatser i områden med socioekonomiska utmaningar.	Folkbibliotek	Kulturnämnden
2:2 Främja litteraturen som konstform där språk, form och stil förmedlar känslor och erfarenheter och möjliggör en mer långsiktig relation till litteratur.	Folkbibliotek	Kulturnämnden
2:3 Arbeta för att unga och vuxna med läsmotstånd möts med läsmöjligheter.	Folkbibliotek	Kulturnämnden
2:4 Stärka det läsfrämjande och språkutvecklande arbetet på skolorna, genom	Grundskola	Grundskolenämnden

Insats	Avser	Ansvar
att arbeta för bemannade skolbibliotek och fler fackutbildade skolbibliotekarier.		
2:5 Stärka gymnasiebibliotekens läsfrämjande uppdrag genom samordning, uppföljning och utvärdering.	Gymnasieskola	Utbildningsnämnden

Inriktningsområde 3: Biblioteket bygger broar för bildning och lärande. För individens utveckling och det demokratiska samtalet

Under perioden 2024–2028 ska staden bygga broar för bildning och lärande genom följande insatser:

Insats	Avser	Ansvar
3:1 Stärka medarbetare och chefer med strategier och metoder kring öppna samtal och yttrandefrihet på biblioteken.	Folkbibliotek	Kulturnämnden
3:2 Stärka individens lärande genom läsfrämjande metoder. Stärka individen genom metoder som främjar det livslånga lärandet.	Folkbibliotek	Kulturnämnden
3:3 Stärka skolors demokrati- och värdegrundsarbete, genom att arbeta för bemannade skolbibliotek och fler fackutbildade skolbibliotekarier.	Grundskola	Grundskolenämnden
3:4 Gymnasiebiblioteken ska utveckla sitt arbete i medie- och informationskunnighet (MIK) på fler skolor och program.	Gymnasieskola	Utbildningsnämnden

Indikatorer och uppföljning

För att kunna mäta effekten av biblioteksplanens målbild och följa upp den önskade förflyttningen under planperioden har kulturförvaltningen och grundskoleförvaltningen var för sig tagit fram ett antal indikatorer. Utbildningsförvaltningen saknar i dagsläget indikatorer och har för avsikt att efter kartläggning och i arbetet med samordning av gymnasiebiblioteken skapa lämpliga indikatorer. En samordnande funktion har inrättats på utbildningsförvaltningen för att kartlägga och samordna bibliotekens resurser och verksamhet. Indikatorer och nyckeltal kommer att användas i arbetet framåt för att få en bild av hur skolbiblioteksverksamheten ser ut i förvaltningen som helhet, per gymnasieområde och skolenhet. Utbildningsförvaltningen avser att årligen ta fram statistik enligt följande; hur stor summa per elev som avsätts för biblioteksverksamhet av den fördelade skolpengen, antal elever per utbildad skolbibliotekarie, utlån och besök, kostnader för media per elev, nuvarande bokbestånd (inklusive anpassade medier och böcker på andra språk), lokaler, studieplatser, öppethållande, årliga klassbesök och undervisning samt andra arrangemang såsom utställningar, författarbesök med mera.

Det läsfrämjande arbetet och arbetet med medie- och kommunikationskunskap (MIK) följs upp inom ramen för skolornas systematiska kvalitetsarbete, den årliga elevenkäten,

samt med hjälp av fokusgrupper med skolpersonal och elevråd. Här ingår förutom förflyttningarna i biblioteksplanen frågor kring likabehandling, trygghet och studiero samt arbetet gentemot de prioriterade grupperna - elever med funktionsnedsättning, elever med annat modersmål än svenska samt nationella minoriteter. Baserat på uppföljningens resultat kan nya insatser initieras och genomföras under planperioden för att nå den förflyttning mot en större likvärdighet som planen föreskriver. Utbildningsförvaltningen kan i dagsläget inte svara på när de under planperioden beräknar kunna ta fram utgångsvärde och målvärde.

Utgångsvärde och målvärde

I de fall det finns utgångsvärden är de hämtade från olika källor och kommer från mätningar som har gjorts per december 2023. I det fall det inte finns utgångsvärde för 2023 ämnar kulturförvaltningen skapa ett utgångsvärde per december 2024. Vad gäller precisering av utgångs- och målvärden avseende bemanning av skolbibliotek så arbetar grundskoleförvaltningen utifrån målsättningen att bemanningen succesivt ska öka. En sådan utveckling beskrivs i grundskoleförvaltningens egen skolbiblioteksplan och följs upp in ramen för förvaltningens ordinarie uppföljningsprocesser.

Indikatorer (effektmått) är kopplade till biblioteksplanen så väl som Göteborgs Stads kulturprogram. Stadens kulturpolitiska mål är formulerade utifrån kulturprogrammets tre dimensioner; kulturpolitik, konstpolitik och kulturplanering. Biblioteksplanen har framför allt bäring på det kulturpolitiska målet, men förhåller sig till och samverkar även med de övriga målen i kulturprogrammet.

Mål och indikatorer har också koppling till *Göteborgs Stads program och plan för en jämlik stad* vars mål och strategier bidrar till att förbättra människors livsvillkor, hälsa och socioekonomiska förutsättningar. Biblioteksplanens indikatorer förhåller sig även till insatsområdena i Göteborgs Stads handlingsplan för att inga områden ska vara särskilt utsatta 2025 *Barn och ungas uppväxtvillkor, Grundläggande säkerhet och trygghet, Inflytande, delaktighet och tillit*.

De framtagna indikatorerna redovisas i bilaga 4.

Förvaltningens bedömning och förslag

För att förtydliga olika begrepp och underlätta läsningen av planen har förvaltningen arbetat in ett avsnitt med begreppsdefinitioner. Här beskrivs begreppen *prioriterade målgrupper, områden med socioekonomiska utmaningar, intersektionalitet* och *skolans värdegrundsarbete*.

Då förvaltningen instämmer i remissinstansernas synpunkter om att biblioteksplanen bör beakta det intersektionella perspektivet och lyfta vikten av arbetet med demokrati och mänskliga rättigheter har kompletterande text arbetats in i planen. Lagar och styrande dokument som är relevanta för planen har reviderats och en bilaga har bifogats biblioteksplanen. Med denna bilaga har förvaltningen gjort bedömningen att synpunkter om saknade styrande och stödjande dokument därmed omhändertagits. Förvaltningens bedömning är att bilagan med relevanta lagar och styrande dokument tillsammans med de förtydliganden som skrivits in i planen omhändertar de synpunkter som remissinstanserna påtalat. I övrigt bedömer förvaltningen att det finns lagar samt styrande- och stödjande dokument i staden som tillsammans med biblioteksplanen har att hantera mänskliga rättigheter.

Genom att förvaltningarna har för avsikt att arbeta med indikatorer kopplade till folk- respektive skolbibliotek under planperioden bedömer förvaltningen att de synpunkter som lämnats om svårigheter att följa upp planens målbild i remissvaren nu beaktats och förtydligats. Gällande remissinstansers synpunkter om att verksamhet eller målgrupper ska synliggöras i större utsträckning hänvisas till de berörda förvaltningarnas verksamhetsplaner som innehåller mer specifika aktiviteter kopplade till insatserna i planen.

Med genomförda revideringar bedömer kulturförvaltningen sammantaget att biblioteksplanen väl beskriver vilka inriktningsområden som Göteborgs Stads folk- och skolbibliotek ska arbeta med under planperioden, vilka strategiska förflyttningar som ska åstadkommas, samt vilka insatser som ska prioriteras för att skapa verksamhet som leder till att möta invånarnas behov. Planen tydliggör nyttan som biblioteksverksamheten innebär såväl för individen som för samhället i stort. Bibliotek utgör både en mötesplats och ett medel för utbildning och förkovring, något som i förlängningen skapar positiva samhällseffekter. Satsningar på biblioteksverksamheten kan i förlängningen bidra till bättre livsvillkor, livslångt lärande och utjämnande av livschanser samt ett mer hållbart och inkluderande samhälle. Detta skapar i sin tur en ökad jämlikhet och därmed möjligheter till ekonomisk tillväxt.

Kulturförvaltningen delar grundskoleförvaltningen och utbildningsförvaltningen bedömning att förslaget om att fler elever ska ha tillgång till skolbibliotek bemannade med skolbibliotekarier, innebär en ambitionshöjning som kommer resultera i ökade kostnader för Göteborgs Stad och att genomförandet därför sker i den takt som berörda nämnder bedömer möjlig. Kulturförvaltningens bedömning är att det finns en risk att grundskolenämnden och utbildningsnämnden inte kan genomföra insatserna kopplade till skolbiblioteken i biblioteksplanen om de statliga satsningar och de statsbidrag som aviserats för ökad bemanning uteblir. Att genomföra insatserna i biblioteksplanen som är kopplade till folkbiblioteken bedömer förvaltningen kommer kunna genomföras inom budgetram.

Kulturförvaltningen föreslår att kulturnämnden godkänner reviderat förslag till *Göteborgs Stads Biblioteksplan 2024–2028* och översänder det till kommunstyrelsen inför fastställande i kommunfullmäktige.

GÖTEBORGS STADS KULTURFÖRVALTNING

Anna Rosengren

Jonna Ulin

Förvaltningsdirektör

Avdelningschef Bibliotek och kulturhus

Yrkande

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet

2024-03-25

Dnr. 0285/20

Yrkande angående Förslag till Biblioteksplan för Göteborgs Stad 2024 – 2028

Förslag till beslut

I kulturnämnden:

1. Meningen på s 7 (Bilaga 1): *Kompetens och arbetssätt ska göras med normmedveten inkludering och intersektionalitet* ändras till *Kompetens och arbetssätt ska utvecklas utifrån normmedveten inkludering och intersektionell förståelse*.
2. Meningen på s 10 (Bilaga 1): *Verksamheten drivs med normmedveten inkludering och intersektionalitet* ändras till *Verksamheten drivs med normmedveten inkludering och utifrån en intersektionell förståelse*.

Yrkandet

Det är bra att HBTQI-rådets synpunkt om *intersektionell analys* har kommit med i planen. Det begreppet omfattar alla de diskrimineringsgrunder som kulturförvaltningen nämner i sin bedömning av rådets synpunkter (bil. 2). Vi vill göra ovanstående ändring för att förtydliga begreppet.

Göteborgs
Stad

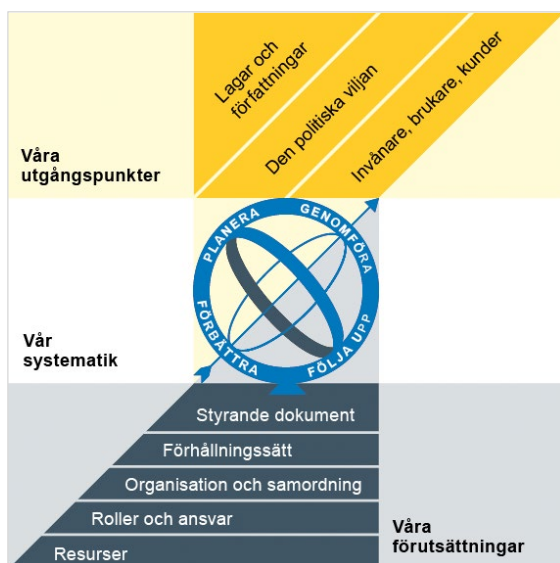
Göteborgs Stads biblioteksplan 2024-2028

Planerande styrande dokument

Vision
Program
► Plan

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Styrande dokument			
Kommunala föreskrifter		Planerande och reglerande styrande dokument	
Normgivning mot enskild	Riktade styrande dokument	Planerande styrande dokument	Reglerande styrande dokument

Beslutad av:
Kommunfullmäktige

Gäller för:
Grundskolenämnden
Kulturnämnden
Utbildningsnämnden

Diarienummer:
SLK-2024-00397

**Datum och paragraf för
beslutet:**
[Text]

Dokumentsort:
Plan

Giltighetstid:
2024-2028

Senast reviderad:
[Datum]

Dokumentansvarig:
Avdelningschef
beslutsunderlag och
utredning samt styrning,
SLK

Bilagor:

1. Lagstiftning, styrande och stödjande dokument
2. Indikatorer

Innehåll

Inledning	4
Syftet med denna plan	4
Vem omfattas av planen	4
Giltighetstid	4
Bakgrund	4
Koppling till andra styrande och stödjande dokument	4
Genomförande av denna plan	4
Uppföljning av denna plan	5
Begreppsdefinitioner	5
Biblioteksplan	6
Grundläggande perspektiv och förhållningssätt	6
Målbild 2024–2028: Biblioteket bygger broar i samhället, till läsning och bildning utifrån varje individs behov och förutsättningar	6
Inriktningsområde 1: Biblioteket bygger broar i samhället	7
Folkbibliotekens utmaningar	7
Skolbibliotekens utmaningar	10
Inriktningsområde 2: Biblioteket bygger broar till läsning och litteratur	12
Folkbibliotekens utmaningar	12
Skolbibliotekens utmaningar	14
Inriktningsområde 3: Biblioteket bygger broar för bildning och lärande	16
Folkbibliotekens utmaningar	16
Skolbibliotekens utmaningar	17

Inledning

Syftet med denna plan

Syftet med Göteborgs Stads biblioteksplan är att ange färdriktning för stadens biblioteksverksamheter under perioden 2024–2028. Biblioteksplanen fokuserar kring tre inriktningsområden där utmaningar för stadens bibliotek identifieras och där strategiska förflyttningar leder till relevant och betydelsefull verksamhet för invånare i staden.

Vem omfattas av planen

Denna plan gäller för den kommunala biblioteksverksamheten i Göteborgs Stad:

- Kulturnämndens folkbibliotek.
- Grundskolenämndens skolbibliotek.
- Utbildningsnämndens skolbibliotek.

Giltighetstid

Denna plan gäller för perioden 2024 till 2028.

Bakgrund

Enligt bibliotekslagen (2013:801) ska alla kommuner ha en aktuell biblioteksplan. Göteborgs Stads tidigare biblioteksplan omfattade perioden 2013–2021. Kommunfullmäktige förlängde 2022-01-27 § 10 den tidigare biblioteksplanens giltighetstid till och med 2023. I väntan på ny biblioteksplan förlängde kommunfullmäktige 2024-02-01 § 23 giltighetstiden till 2024.

Koppling till andra styrande och stödjande dokument

Lagstiftning samt styrande och stödjande dokument med koppling till biblioteksplanen återfinns i bilaga 1.

Genomförande av denna plan

Kulturnämnden ansvarar för att folkbibliotekens insatser i planen genomförs. Grundskolenämnden och utbildningsnämnden ansvarar för att skolbibliotekens insatser i planen genomförs.

Biblioteken samverkar med berörda förvaltningar i staden särskilt genom de samverkansforum som ingår i stadens struktur. Även civilsamhället och aktörer inom Unesco City of Literature / Litteraturstaden är betydelsefulla samverkansparter för att biblioteken ska kunna genomföra biblioteksplanens insatser.

Uppföljning av denna plan

Kulturnämnden ansvarar för att en gemensam halvtidsuppföljning genomförs 2026 för att följa implementeringen och att en slututvärdering med bedömning av måluppfyllelsen genomförs innan planen löper ut.

Respektive nämnd ansvarar för att insatser inom planen följs upp inom ordinarie uppföljning.

Begreppsdefinitioner

För att underlätta läsning av biblioteksplanen definieras följande begrepp:

Med begreppet **prioriterade målgrupper** menas de enligt bibliotekslagen prioriterade målgrupperna: barn och unga, personer med funktionsnedsättning och personer med andra modersmål än svenska, samt nationella minoriteter.

Begreppet **socioekonomiska utmaningar** beskriver livsförhållanden för individer med sämre ekonomisk och social status i förhållanden till andra. Det finns invånare med sämre livsvillkor än andra i hela staden men det finns också geografiska områden där särskilda insatser krävs på grund av områdenas enligt officiell statistik höga koncentration av sociala och ekonomiska utmaningar.

Med ordet **intersektionalitet** menas hur olika maktordningar och diskrimineringsgrunder som till exempel kön, sexuell läggning, etnicitet och ålder kan påverka varandra, och ibland förstärka varandra.

Skolans värdegrundsarbete syftar på att skolan, enligt läroplanens skrivelser om värdegrund, ska gestalta och förmedla alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män, samt solidaritet mellan människor. Detta inkluderar att förebygga och aktivt motverka diskriminering eller annan kränkande behandling.

Biblioteksplan

Grundläggande perspektiv och förhållningssätt

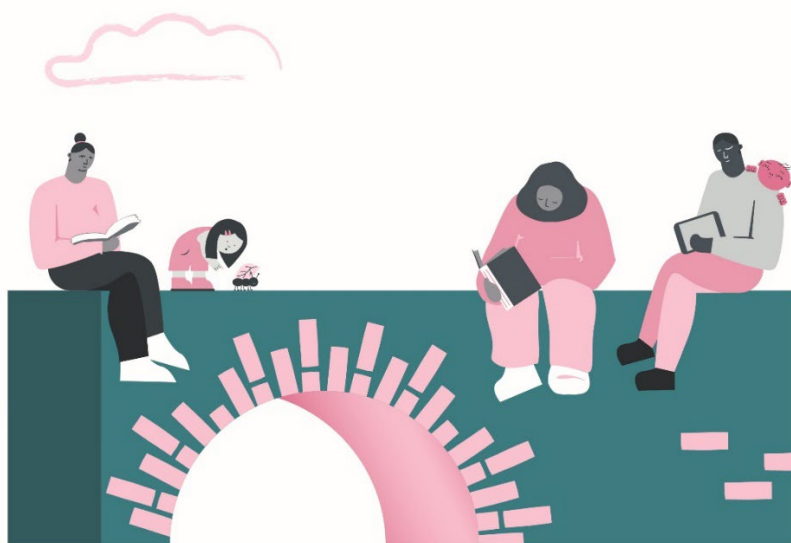
Biblioteksplanen utgår från bibliotekslagen (2013:801). De tre målbilderna i biblioteksplanen beskriver inom vilka områden stadens bibliotek ska utvecklas för att uppnå en ännu mer relevant biblioteksverksamhet.

De som bor och vistas i staden ska stå i centrum för den biblioteksutveckling som sker och verksamheten ska utvecklas för, med och av brukarna. Biblioteken är till för alla men biblioteken ska särskilt prioritera de målgrupper som bibliotekslagen pekar ut.

Målbild 2024–2028: Biblioteket bygger broar i samhället, till läsning och bildning utifrån varje individs behov och förutsättningar

Målbilden anger inriktningen på den utveckling som ska ske i verksamheterna. Det innebär att biblioteken i Göteborg ska möta de utmaningar som finns i staden men också de nationella utmaningar som finns kring minskad läskunnighet och arbeta för en stärkt demokrati. Folk- och skolbiblioteken i Göteborg ska under perioden 2024–2028 fokusera på tre inriktningsområden där insatser och aktiviteter leder till att biblioteksverksamheterna förflyttas mot målbilden.

1. Biblioteket bygger broar i samhället. Mellan människor. Mellan staden och invånarna.
2. Biblioteket bygger broar till läsning och litteratur. Till upplevelser, inspiration och möjligheter för individen att utveckla alla sina språk.
3. Biblioteket bygger broar för bildning och lärande. För individens egen utveckling och det demokratiska samtalet.

Inriktningsområde 1: Biblioteket bygger broar i samhället

Mellan människor. Mellan staden och invånarna.

Folkbibliotekens utmaningar

Social inkludering

Folkbiblioteken är offentliga rum som alla som bor och vistas i staden har tillgång till. Men staden är segregerad och det finns socioekonomiska utmaningar. Stora delar av stadens invånare använder inte bibliotekens verksamheter. Insatser under planperioden behöver säkerställa att folkbiblioteken fortsätter vara relevanta och välfungerande i ett snabbt föränderligt samhälle vilket kräver flexibla verksamheter och arbetssätt.

Folkbibliotekens utökade demokratiuppdrag ska prioriteras. Det innebär bland annat att verksamheterna ska bidra till trygghetsarbetet och folkhälsoarbetet i staden. Samverkan med berörda förvaltningar samt representanter för civilsamhället ska prioriteras. I områden med socioekonomiska utmaningar bidrar biblioteken till samhällets utveckling genom att vara öppna och trygga platser med verksamheter som upprätthåller och utvecklar demokratin. Folkbibliotekens infrastruktur behöver anpassas till de utmaningar som staden har med rätt verksamhet på rätt plats utifrån invånarnas önskemål och behov. Folkbiblioteken behöver nå en förflyttning mot ökad synlighet och närvaro i invånarnas vardag och anpassas utifrån den lokala kontexten med relevant verksamhet vilket gör skillnad för individen och samhället.

Folkbiblioteken är till för alla, men vissa invånare möter större hinder att ta del av verksamhet, utbud och tjänster. För att särskilt uppmärksamma de prioriterade målgrupperna: barn och unga, personer med funktionshinder, nationella minoriteter och personer med annat modersmål än svenska krävs användarkännedom kring målgruppernas särskilda behov. Kompetens och arbetssätt ska utvecklas utifrån normmedveten inkludering och intersektionell förståelse.

Folkbiblioteken behöver under planperioden vara innovativa och möta användarnas behov med metoder som skapar större delaktighet och möjlighet för invånarna att påverka aktiviteter och innehåll.

Biblioteken ska fortsätta att omvärldsbevaka och på olika sätt skaffa kunskap om användarna och icke-användarna och det lokala området för att kunna utveckla verksamhet som möter invånarnas behov. För de prioriterade målgrupperna kan krävas särskilt utbud eller andra tjänster och verktyg för möjlighet att ta del av bibliotekens verksamhet och innehåll.

Samhällsutmaningar

Vid kriser som Coronapandemin, krig i Europa och klimatförändringar har det blivit tydligt hur desinformation snabbt kan bidra till destabilisering av samhället. Korrekt information är av stor vikt vid krishantering. Biblioteken behöver utvecklas tydligare till att bli en av stadens kanaler för att nå invånarna med information och vägledning. Folkbiblioteken är geografiskt spridda över staden dit invånarna kan vända sig för att få saklig och källkritiskt granskad information.

Genom att biblioteket bygger på att dela resurser bidrar folkbiblioteken till ekonomisk och ekologisk hållbarhet. Folkbiblioteken behöver fortsätta arbetet för att minska sin miljöpåverkan och vara en förebild för hållbarhet.

Digitalisering

Samhället blir mer digitaliserat och invånarna förväntas klara välfärdsärenden digitalt på egen hand. Delaktighet i samhället ökar genom digitalisering men för de som av olika anledningar har svårt att använda digitala tjänster ökar utanförskapet. Invånarens möjlighet att använda digital teknik är därför en demokratifråga och därmed ett av bibliotekens uppdrag. Folkbiblioteken har under de senare åren fått arbeta mer med att ge invånare kompensatoriskt stöd när andra samhällsfunktioner avvecklas eller ändrar sin servicenivå. Att balansera detta behov med övriga uppdrag i bibliotekslagen har varit och är en utmaning. Biblioteken behöver under planperioden fortsätta att utveckla sin digitala närvaro i användarens vardag genom e-tjänster men också genom att aktivt arbeta för att stärka digital inkludering.

Under perioden 2024–2028 ska folkbiblioteken bygga broar i samhället genom följande insatser

FOLKBIBLIOTEK

Insats 1:1	Utveckla en hållbar struktur kring lokalbehov, kompetenser och verksamhetsplanering på kort och lång sikt, där områden med socioekonomiska utmaningar prioriteras.
Förväntat resultat	Biblioteken arbetar mer med flexibla arbetssätt och analysmetoder som utvecklar verksamheten mot invånarnas behov och förutsättningar. Folkbiblioteken utvecklas utifrån det lokala sammanhanget med rätt verksamhet vid rätt tillfälle på rätt plats för individen och staden.
Ansvar	Kulturnämnden
Uppföljning	Följs upp i ordinarie uppföljningsprocess för kulturnämnden. En halvtidsuppföljning genomförs 2026 för att följa implementeringen och en slututvärdering med bedömning av måluppfyllelsen genomförs innan planen löper ut.

Insats 1:2	Öka prioriterade målgruppers möjligheter att påverka innehåll och delta i aktiviteter genom att medarbetare och chefer skickliggörs i att möta målgruppernas behov.
Förväntat resultat	Barn och unga, personer med funktionsnedsättning, de nationella minoriteterna och personer med annat modersmål än svenska har

	större möjlighet att ta del av, vara medskapande och kunna påverka folkbibliotekens innehåll och verksamheter. Folkbibliotekets medarbetare och chefer har större kännedom och kunskap om de prioriterade målgruppernas förutsättningar och har utvecklat verksamheterna utifrån deras behov.
Ansvar	Kulturnämnden
Uppföljning	Följs upp i ordinarie uppföljningsprocess för kulturnämnden. En halvtidsuppföljning genomförs 2026 för att följa implementeringen och en slututvärdering med bedömning av måluppfyllelsen genomförs innan planen löper ut.

Insats 1:3	Tydliggöra folkbibliotekets roll i samhällskriser genom informations- och utbildningsinsatser.
Förväntat resultat	Invånarna vet vad folkbiblioteket kan bidra med i en samhällskris. Samverkan inom staden och med andra relevanta myndighetsaktörer har stärkts så att biblioteken kan förmedla relevant och riktig information. Medarbetare och chefer är skickliggjorda i att möta invånarnas behov av information i en samhällskris.
Ansvar	Kulturnämnden
Uppföljning	Följs upp i ordinarie uppföljningsprocess för kulturnämnden. En halvtidsuppföljning genomförs 2026 för att följa implementeringen och en slututvärdering med bedömning av måluppfyllelsen genomförs innan planen löper ut.

Insats 1:4	Arbeta för att öka möjligheterna för en likvärdig digital samhällsvägledning med särskilt fokus på invånare som riskerar digital exkludering, genom gemensamma metoder, information och samverkan med andra samhällsaktörer.
Förväntat resultat	Biblioteken gör skillnad för individen i det digitala samhället som vägleds till rätt information. Samarbetet med andra samhällsaktörer utvecklas och bidrar till att överbrygga digitala klyftor hos bibliotekens användare. Bibliotekens medarbetare och chefer arbetar med användardrivna metoder och har en samsyn kring vilken digital service som biblioteken kan erbjuda.
Ansvar	Kulturnämnden

Uppföljning	Följs upp i ordinarie uppföljningsprocess för kulturnämnden. En halvtidsuppföljning genomförs 2026 för att följa implementeringen och en slututvärdering med bedömning av måluppfyllelsen genomförs innan planen löper ut.
-------------	--

Skolbibliotekens utmaningar

Likvärdig tillgång till skolbibliotek

Skolbiblioteket är en pedagogisk funktion i skolans verksamhet som kan spela stor roll för elevers lärande där den bästa effekten sker genom samverkan mellan skolbibliotek och undervisning. Skolbiblioteket har en viktig roll i skolans värdegrundsarbete och demokratiuppdrag. Skolbiblioteket är en plats som representerar allas lika värde, med särskild uppmärksamhet till bibliotekens prioriterade målgrupper, samt en funktion som uppmuntrar till att undersöka olika perspektiv. Genom detta bidrar skolbiblioteket till att öppna upp fönster mot världen, vidga elever referensramar och bygga upp motståndskraft mot desinformation. Verksamheten drivs med normmedveten inkludering och utifrån en intersektionell förståelse. När skolbiblioteket är en plats som representerar allas lika värde, och en funktion som uppmuntrar till att undersöka olika perspektiv, bidrar skolbiblioteket till att öppna upp fönster mot världen genom att vidga referensramarna och bygga upp motståndskraft mot desinformation. Skolbiblioteksrummet har betydelse genom att vara en lugn och trygg plats, i en i övrigt brusig skolmiljö, där eleven kan ägna sig åt sina studier och bli sedd av en vuxen som inte bara har en pedagogisk roll utan även en viktig social roll i skolan.

Barn och unga lever i en segregerad stad med socioekonomiska utmaningar där deras förutsättningar varierar stort. Skolans uppdrag är att kompensera för elevers olika bakgrund och förutsättningar. Där har skolbiblioteket en viktig roll för en likvärdig utbildning genom att ägna särskild uppmärksamhet åt elever i behov av särskilt stöd och elever med annat modersmål än svenska. Eleverna på Göteborgs kommunala skolor har idag ojämlik tillgång till bemannade skolbibliotek, pedagogisk skolbiblioteksverksamhet, lokaler, litteratur och medier. Skolbiblioteken har inte alltid tillräckliga förutsättningar att arbeta läsfrämjande utifrån det kompensatoriska uppdraget eller att integrerat i undervisningen stärka elevers lärande. Förutsättningarna att erbjuda en tillgänglig lärmiljö, samt att ägna särskild uppmärksamhet åt prioriterade grupper är därför också ojämlik.

Under planperioden ska likvärdigheten öka, för att eleverna ska ges samma förutsättningar oberoende av vilken skola de går på. Fler elever ska ha tillgång till bemannade skolbibliotek med skolbibliotekarier som i samverkan med lärarna arbetar läsfrämjande och stärker elevernas bildning och lärande. Skolbiblioteken ska erbjuda resurser som är anpassade till elevers olika språkliga nivåer och förutsättningar, och elever med läsnedsättning får tillgång till hjälpmedel genom skolbibliotekarierna. De olika biblioteks-formerna i staden ska utveckla det kollegiala lärandet och samverka för barn och ungas bästa.

Grundskoleförvaltningen har påbörjat ett arbete för att stimulera utvecklingen mot fler bemannade skolbibliotek och fler fackutbildade bibliotekarier. En låg andel bemannade skolbibliotek har identifierats som den främsta orsaken till grundskolebibliotekens bristande likvärdighet.

En majoritet av utbildningsförvaltningens bibliotek är bemannade med utbildade bibliotekarier, men verksamheternas bemanningsgrad, lokaler och mediabudget varierar. De digitala resurser som förvaltningen tillhandahåller genom bland annat databaser och pedagogiska hjälpmedel används olika mycket, beroende på hur verksamheten på skolbiblioteken ser ut i övrigt. Det saknas en samlad bild av i vilken utsträckning skolbiblioteken inom utbildningsförvaltningen arbetar integrerat i undervisningen. Det saknas en samordnande funktion som säkerställer resurseffektivitet i gemensamma resurser, samt driver utvecklingsarbete på huvudmannanivå. Utbildningsförvaltningen arbetar för att stärka det kompensatoriska uppdraget, samt att undervisningen än mer ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Här har utbildningsförvaltningens bibliotek en nyckelroll.

Under perioden 2024–2028 ska skolbiblioteken bygga broar i samhället genom följande insatser

GRUNDSKOLA

Insats 1:5	Arbeta för strukturer som möjliggör för skolor att utveckla bemannade skolbibliotek, med fler fackutbildade skolbibliotekarier.
Förväntat resultat	Fler elever har möjlighet att få tillgång till skolbibliotek med lärmiljöer som är pedagogiskt, socialt och fysiskt tillgängliga. Fler elever som tillhör de prioriterade målgrupperna får möjlighet till särskild uppmärksamhet genom skolbibliotekens verksamhet och resurser. De prioriterade målgrupperna är elever i behov av särskilt stöd, samt nationella minoriteter och elever med annat modersmål än svenska. Samverkan med andra biblioteksformer ökar för elevernas bästa.
Ansvar	Grundskolenämnden
Uppföljning	Följs upp i ordinarie uppföljningsprocess för grundskolenämnden. En halvtidsuppföljning genomförs 2026 för att följa implementeringen och en slututvärdering med bedömning av måluppfyllelsen genomförs innan planen löper ut.

GYMNASIESKOLA

Insats 1:6	Kartlägga och samordna gymnasiebibliotekens arbete och resurser
------------	---

Förväntat resultat	Större likvärdighet av biblioteksverksamhet för eleverna oavsett val av skola eller program. Samverkan ökar mellan bibliotekarier och lärare på fler skolor för elevernas måluppfyllelse. Samverkan med andra biblioteksformer ökar för elevernas bästa.
Ansvar	Utbildningsnämnden
Uppföljning	Följs upp i ordinarie uppföljningsprocess för utbildningsnämnden. En halvtidsuppföljning genomförs 2026 för att följa implementeringen och en slututvärdering med bedömning av måluppfyllelsen genomförs innan planen löper ut.

Inriktningsområde 2: Biblioteket bygger broar till läsning och litteratur

Till upplevelser, inspiration och möjligheter för individen att utveckla alla sina språk.

Folkbibliotekens utmaningar

Förändrade läsvanor

Läsning av böcker, tidningar och tidskrifter har under de senaste tio åren gått ner i alla åldrar. Med ökad användning av digital teknologi, sociala medier, TV-serier, film och spel så minskar tiden som människor spenderar på läsning av längre texter. Att kunna läsa och avkoda text är viktigt för att kunna vara en del av det demokratiska samhället. För att bryta segregation i samhället är tillgång till språk en grundförutsättning. Under planperioden ska folkbiblioteken prioritera läsfrämjande insatser i socioekonomiskt utsatta områden. Genom samarbete med civilsamhället, andra förvaltningar och stadens övriga biblioteksverksamheter kan folkbiblioteken vara med och öka läslusten.

Folkbiblioteken i Göteborg har de senaste åren effektiviserat mediahanteringen för att ge möjlighet till läsfrämjande verksamhet för alla åldrar i de fysiska rummen, digitalt och i samhället. Genom att tillgängliggöra media av olika slag och arbeta läsfrämjande på olika sätt ges invånarna möjlighet att erövra erfarenhet, fantasi och språk. För att främja läsning för alla behövs kunskap, kompetens och strategisk medvetenhet. Det behövs bredd och djup i innehåll såväl som metoder. De medarbetare som ofta och direkt möter användare och har som uppdrag att arbeta läsfrämjande behöver stärkas i såväl förmedlingskompetens som litteraturkännedom, målgruppskännedom, kommunikativ, pedagogisk och digital kompetens.

Att nå prioriterade målgrupper med läsinspiration

Biblioteken ska särskilt arbeta läsfrämjande med fokus mot barn och unga, personer med funktionsnedsättning, nationella minoriteter och personer som har annat modersmål än

svenska. Bibliotekslagen pekar ut prioriterade målgrupper för att det krävs särskilda satsningar och arbetsmetoder för att nå dessa grupper med relevant verksamhet och media utifrån användarens behov.

Folkbiblioteken i Göteborg har väl inarbetade metoder och nätverk för att nå de minsta barnen men att nå ungdomar med läsinspiration är en utmaning som biblioteken behöver fokusera särskilt kring under planperioden. För att öka läslusten hos unga är det viktigt med samverkan med andra samhällsaktörer som finns nära stadens unga. Utbudet av media på biblioteken ska anpassas i delaktighet med unga utifrån deras intressen och behov.

Bibliotekens utbud ska motsvara invånarnas behov vad gäller innehåll och på de språk som talas i staden, inklusive minoritetsspråk. Mediebestånden ska ha bredd och spets i utbudet, som väcker läslust och lust att lära för alla åldrar. Fler invånare med läsmotstånd ska hitta relevanta böcker och andra typer av media. Fler invånare med läsnedsättning ska kunna använda de läshjälpmiddel som folkbiblioteken erbjuder.

Litteraturen som konstform

Folkbiblioteken ska synliggöra litteraturens kraft att vidga människors världar och bidra med nya perspektiv. Biblioteken ska ytterligare värna om litteraturens egenvärde som konstform och läsningen som en konstnärlig upplevelse. Litteratur kan utmana normer, värderingar och utforska filosofiska frågor som bidrar till samhällets kulturella och intellektuella utveckling. Genom att lyfta litteraturen och fördjupade samtal om dess innehåll bidrar biblioteken till individens möjlighet att förstå sig själv och andra, få konstupplevelser som ger reflektion, perspektiv och igenkännande.

Göteborg är utsedd av UNESCO till en av världens litteraturstäder och folkbiblioteken är kärnan i litteraturens infrastruktur i staden. Unesco-nätverkets övergripande mål är att bidra till FN:s globala hållbarhetsmål (Agenda 2030) genom samarbete mellan kreativa städer som vill utvecklas. Folkbiblioteken har gjort stora insatser kring mobiliseringsområdet Staden där vi läser för våra barn. Genom att ännu mer fokusera kring litteratur och social välfärd kan folkbiblioteken bidra till en bättre folkhälsa för invånarna i staden.

*Under perioden 2024–2028 ska folkbiblioteken bygga broar till
läsning och litteratur genom följande insatser*

Insats 2:1	Prioritera läsfrämjande insatser i områden med socioekonomiska utmaningar
Förväntat resultat	Fler invånare nås av läsinspiration på olika sätt och medvetenheten om läsningens betydelse för att klara studier och komma i arbete ökar. Folkbiblioteken bidrar genom ett ökat samarbete med andra förvaltningar, civilsamhället, andra samhällsaktörer och stadens övriga biblioteksformer till att nå barn och unga i socioekonomiskt utsatta områden med läsinspiration.

	Mediautlånen ökar på berörda bibliotek
Ansvar	Kulturnämnden
Uppföljning	Följs upp i ordinarie uppföljningsprocess för kulturnämnden. En halvtidsuppföljning genomförs 2026 för att följa implementeringen och en slututvärdering med bedömning av måluppfyllelsen genomförs innan planen löper ut.

Insats 2:2	Främja litteraturen som konstform där språk, form och stil förmedlar känslor och erfarenheter och möjliggör en mer långsiktig relation till litteratur.
Förväntat resultat	Fler invånare får möjlighet till djupare läsning och reflektion genom lästips, författarbesök och litteratursamtal.
Ansvar	Kulturnämnden
Uppföljning	Följs upp i ordinarie uppföljningsprocess för kulturnämnden. En halvtidsuppföljning genomförs 2026 för att följa implementeringen och en slututvärdering med bedömning av måluppfyllelsen genomförs innan planen löper ut.

Insats 2:3	Arbeta för att unga och vuxna med läsmotstånd möts med läsmöjligheter.
Förväntat resultat	Fler blir inspirerade till läsning och biblioteken ökar det relationsskapande läsfrämjande arbetet samt antalet deltagardrivna aktiviteter.
Ansvar	Kulturnämnden
Uppföljning	Följs upp i ordinarie uppföljningsprocess för kulturnämnden. En halvtidsuppföljning genomförs 2026 för att följa implementeringen och en slututvärdering med bedömning av måluppfyllelsen genomförs innan planen löper ut.

Skolbibliotekens utmaningar

Främja läsning för alla elever

Elevers språkliga förmåga är avgörande för det livslånga lärandet och den personliga utvecklingen. Trots detta är ojämlikheten stor när det kommer till elevers läsförmåga och elevers förutsättningar att möta litteratur på fritiden. För att utjämna skillnader i elevers läsförmåga och vända det sjunkande läsintresset, krävs en starkt läskultur på skolorna. Elever som omges av ett brett utbud av böcker i kombination med läsfrämjande aktiviteter och läsundervisning får ett ökat intresse för litteratur. Skolbiblioteken har en väsentlig roll genom det kompensatoriska uppdraget att med läsfrämjande verksamhet stärka både den fria läsningen och läsundervisningen. Genom skolbibliotekariens

förtrogenhet med bokutgivning och urval, såväl analog som digital, får elever och lärare en funktion på skolan som kan sätta rätt bok i rätt hand vid rätt tillfälle, och därmed bidrar till att ytterligare stärka läsglädjen och språkutvecklingen. Litteraturen har ett värde utöver läsupplevelsen och spelar roll i elevens bildning och lärande. Genom att litteraturen bidrar med olika kulturella och historiska perspektiv på individen och samhället, skapas en ökad förståelse för omvärlden och den egna identiteten.

Under planperioden ska likvärdigheten öka så att fler elever får tillgång till skolbibliotek som arbetar läsfrämjande, utifrån såväl läroplan som för elevers fria läsning. Samverkan mellan skolbibliotekarie och lärare ska utvecklas, där skolbibliotekarien bidrar utifrån sin specifika kompetens till att stärka elevers läs- och kommunikationsförmåga. Under planperioden ska fler skolbibliotek bedriva en verksamhet som främjar läsning och språkutveckling, där alla elevens språk är viktiga. Det ska finnas fler skolbibliotek som gör läsningen tillgänglig genom att litteratur och andra medier erbjuds på flera språk, på olika språkliga nivåer och i olika format. Särskilt fokus ägnas åt de prioriterade målgrupperna.

Under perioden 2024–2028 ska skolbiblioteken bygga broar till läsning och litteratur genom följande insatser

GRUNDSKOLA

Insats 2:4	Stärka det läsfrämjande och språkutvecklande arbetet på skolorna, genom att arbeta för bemannade skolbibliotek och fler fackutbildade skolbibliotekarier.
Förväntat resultat	Fler elever får möjlighet till ökat läsintresse och stärkt läsförmåga. Läsfrämjande samarbeten inom skolan och i staden ökar för elevernas bästa.
Ansvar	Grundskolenämnden
Uppföljning	Följs upp i ordinarie uppföljningsprocess för grundskolenämnden. En halvtidsuppföljning genomförs 2026 för att följa implementeringen och en slututvärdering med bedömning av måluppfyllelsen genomförs innan planen löper ut.

GYMNASIESKOLA

Insats 2:5	Stärka gymnasiebibliotekens läsfrämjande uppdrag genom samordning, uppföljning och utvärdering.
Förväntat resultat	Elevernas läsupplevelser och språkutveckling ökar. Elevernas intresse för läsning ökar. Samverkan mellan bibliotekarier och lärare stärks för elevernas måluppfyllelse.

	Ökad andel elever med läsnedsättning blir medvetna om och får tillgång till de läshjälpmiddel som skolbiblioteken tillhandahåller.
Ansvar	Utbildningsnämnden
Uppföljning	Följs upp i ordinarie uppföljningsprocess för utbildningsnämnden En halvtidsuppföljning genomförs 2026 för att följa implementeringen och en slututvärdering med bedömning av måluppfyllelsen genomförs innan planen löper ut.

Inriktningsområde 3: Biblioteket bygger broar för bildning och lärande

För individens utveckling och det demokratiska samtalet.

Folkbibliotekens utmaningar

Det demokratiska torget

Ett folkbibliotek kan ses som ett offentligt rum där medborgarna delar en mediasamling och tar del av kulturella aktiviteter. Men bibliotekens uppdrag är enligt lagstiftarna ännu viktigare för samhällsbygget. Biblioteket ska verka för det demokratiska samhällets utveckling, genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. I en omvärld där demokratin ifrågasätts, polarisering och faktaresistens ökar är folkbiblioteket en plats med fri tillgång till information för individens kunskapsutveckling. Bibliotekens unika öppna platser för medborgerliga samtal kan genom aktiviteter och media bidra till fördjupad kunskap och förståelse för andra människors tankar, åsikter och kulturella identitet.

Under planperioden ska folkbiblioteken utforska hur verksamheterna ytterligare kan utvecklas till att vara trygga rum för samtal om frågor där en mångfald av röster kan höras. Genom att biblioteket arbetar som ett demokratiskt torg, där aktuell forskning och omvärldsbevakning bygger broar mellan olika åsikter och idéer, stärks stadens demokratiarbete. Grundläggande för samtalen är att uppmärksamma och motverka diskriminering samt utmana normer och synliggöra utsatta gruppers situation.

Faktaresistens och källkritik

Medie- och informationsutbudet är mer komplext än någonsin. Möjligheten att ta del av och sprida desinformation har ökat genom sociala medier. För en levande och stark demokrati krävs medborgare som kan analysera och värdera information för att skapa sina åsikter. För att kunna delta i demokratins processer i samhället krävs digital kompetens. Som en del av uppdraget att bidra till fri åsiktsbildning ska biblioteken arbeta med Medie- och informationskunnighet (MIK). Genom att öka individens möjligheter att hitta, värdera och bedöma information ökas förutsättningar för delaktighet i samhället och värnas den fria åsiktsbildningen.

Biblioteken ska enligt bibliotekslagen främja intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning. För studerande i alla åldrar fungerar folkbiblioteken som

studierum och mötesplatser. Bibliotekets resurser i form av medier och digitala tjänster är centrala för invånarnas möjlighet att utveckla sitt lärande genom hela livet. Under planperioden ska folkbiblioteken utarbeta strategier för att främja lärande i alla åldrar.

Under perioden 2024-2028 ska folkbiblioteken bygga broar för bildning och lärande genom följande insatser:

Insats 3:1	Stärka medarbetare och chefer med strategier och metoder kring öppna samtal och yttrandefrihet på biblioteken.
Förväntat resultat	Folkbiblioteket utvecklas mot att vara demokratiska torg där en mångfald av röster och idéer får plats och där intresset för bildning ökar.
Ansvar	Kulturnämnden
Uppföljning	Följs upp i ordinarie uppföljningsprocess för kulturnämnden. En halvtidsuppföljning genomförs 2026 för att följa implementeringen och en slututvärdering med bedömning av måluppfyllelsen genomförs innan planen löper ut.

Insats 3:2	Stärka individen genom metoder som främjar det livslånga lärandet
Förväntat resultat	Invånarna kan ta del av aktiviteter som bidrar till ökad medie- och informationskunnighet (MIK) och lärande. Medarbetare arbetar med metoder och insatser som möjliggör biblioteksanvändarnas lärande.
Ansvar	Kulturnämnden
Uppföljning	Följs upp i ordinarie uppföljningsprocess för kulturnämnden. En halvtidsuppföljning genomförs 2026 för att följa implementeringen och en slututvärdering med bedömning av måluppfyllelsen genomförs innan planen löper ut.

Skolbibliotekens utmaningar

Elevers språkliga förmåga lägger grunden till att kunna söka, hitta, värdera och förstå information för att aktivt kunna delta i det demokratiska samhället. När sökmotorers algoritmer styr och artificiell intelligens ökar riskerar elevers information och kunskap om omvärlden att bli begränsad, vilket ställer allt högre krav på elevers förmåga att söka, hitta och värdera information. Eleverna kan genom skolbiblioteket få en ökad förståelse för hur olika databaser och sökmotorer fungerar och en större medvetenhet om sin roll som konsument och producent i det demokratiska samtalet. Genom ett skolbibliotek som tillhandahåller både relevant facklitteratur, databaser och andra digitala system, samt pedagogisk vägledning, lär sig eleverna ett vetenskapligt och källkritiskt förhållningssätt.

Med bemannade skolbibliotek, där bibliotekariekompetensen tas tillvara på skolan, skapas förutsättningar för en verksamhet som integrerat i undervisningen stärker elevers språkliga förmåga, digitala kompetens och medie- och informationskunnighet (MIK). Skolbibliotekarien spelar roll i elevers lärande genom litteratur- och informationsförmedling och handledning i informationssökning, källkritik, upphovsrätt och nät-etik. Genom utvecklad samverkan mellan olika biblioteksformer stärks elevernas lärande och övergången mellan skolformerna blir tydligare.

Under planperioden ska likvärdigheten öka så att fler skolbibliotek bli en självklar del i skolans demokrati- och värdegrundsarbete. Fler skolbibliotek ska vara en aktiv del i att stärka elevers medie- och informationskunnighet. Skolbibliotekarien och lärare planerar, genomför och utvärderar tillsammans undervisning för att stärka elevers lärande och kunskapsutveckling.

Under perioden 2024–2028 ska skolbiblioteken bygga broar för bildning och lärande genom följande insatser:

GRUNDSKOLA

Insats 3:3	Stärka skolors demokrati- och värdegrundsarbete, genom att arbeta för bemannade skolbibliotek och fler fackutbildade skolbibliotekarier.
Förväntat resultat	Fler elever har möjlighet att få en större medie- och informationskunnighet. Skolbibliotekets roll i skolornas demokrati- och värdegrundsarbete har haft möjlighet att utvecklas för att stärka elevers lärande.
Ansvar	Grundskolenämnden
Uppföljning	Följs upp i ordinarie uppföljningsprocess för grundskolenämnden. En halvtidsuppföljning genomförs 2026 för att följa implementeringen och en slututvärdering med bedömning av måluppfyllelsen genomförs innan planen löper ut.

GYMNASIESKOLA

Insats 3:4	Gymnasiebiblioteken ska utveckla sitt arbete i medie- och informationskunnighet (MIK) på fler skolor och program.
Förväntat resultat	Främja ett vetenskapligt förhållningssätt, stärka skolornas demokrati och värdegrundsarbete, samt underlätta övergången mellan utbildningsformerna för elevernas ökade måluppfyllelse. Eleverna på samtliga program har möjlighet att få en likvärdig utbildning i MIK och källkritik genom skolbiblioteken. Elever som

	läser vidare ska ha större möjlighet att använda universitetsbiblioteken efter avslutad skolgång.
Ansvar	Utbildningsnämnden
Uppföljning	Följs upp i ordinarie uppföljningsprocess för utbildningsnämnden. En halvtidsuppföljning genomförs 2026 för att följa implementeringen och en slututvärdering med bedömning av måluppfyllelsen genomförs innan planen löper ut.

Lagstiftning, styrande och stödjande dokument

Nedan redogörs för relevant lagstiftning, styrande och stödjande dokument samt utredningar och strategier som angränsar till Göteborgs Stads biblioteksplan 2024–2028. Tabellerna beskriver styrningen på området i januari 2024. De utgör en ögonblicksbild vid tiden för planens framtagande och kan komma att förändras.

Lagstiftning

Nedan redogörs för nationell lagstiftning med koppling till biblioteksplanen.

Lag	Koppling till denna plan
Bibliotekslagen (2013:801)	Biblioteken ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Biblioteken ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning och utbildning. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt barn och unga, personer med funktionsnedsättning, de nationella minoriteterna och personer med annat modersmål än svenska.
Skollagen (2010:800)	Eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ha tillgång till skolbibliotek.
Diskrimineringslagen (2008:567).	Denna lag har till ändamål att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.
Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter	FN:s konvention om barnets rättigheter, antogs av FN:s generalförsamling den 20 november 1989 och ratificerades av Sverige 1990. Den 1 januari 2020 blev barnkonventionen lag i Sverige. Bibliotekens verksamheter ska utgå från barnkonventionen och beakta barnens perspektiv och ska utvecklas genom barn och ungas delaktighet.

Styrande dokument

Nedan redogörs för nationell styrning samt Göteborgs Stads planerande styrande dokument med koppling till biblioteksplanen.

Nationell styrning

Styrande dokument	Koppling till denna plan
Läroplanen (Lgr22) för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet samt läroplanen (Lgrsär22) för anpassad grundskola (tidigare grundsärskola).	I läroplanerna framgår att det är rektors ansvar att: - skolans arbetsmiljö utformas så att alla elever, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, ges aktivt lärarstöd och får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet samt andra lärverktyg för en tidsenlig utbildning, bland annat skolbibliotek och digitala verktyg. - skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens. - skolbiblioteket har samma mål som övrig skolverksamhet och arbetar med lärande och läsande utifrån läroplanen.
Läroplan (Gyl1) för gymnasieskolan samt läroplan (GySär13) för den anpassade gymnasieskolan	Av läroplanerna för gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan framgår att det är rektors ansvar att skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen och för att stärka elevernas språkliga och digitala kompetens.

Styrning i Göteborgs Stad

Styrande dokument	Koppling till denna plan
Göteborgs Stads kulturprogram	Att ta del av och att utöva kultur och konst har en dokumenterad effekt på hälsa och välbefinnande, vilket främjar social hållbarhet och hållbar livsstil. Stadens kulturpolitiska mål är att: • främja delaktighet, interkulturell dialog och människors lust och motivation att ta del av och utöva konst och kultur • skapa goda och hållbara villkor för konsten och konstnärerna • skapa en attraktiv livsmiljö i staden samverkar. Att det finns mötesplatser och kulturella och sociala knutpunkter
Göteborgs Stads barnrättsplan 2022–2024	Planens mål är att Göteborg Stad ska ha ett systematiskt och inkluderande barnrättsarbete som säkerställer likabehandling och icke-diskriminering, ett beaktande av barnets bästa, barns rätt till liv och utveckling samt barns rätt att vara delaktiga i frågor som berör dem. Staden ska efterfråga barnets delaktighet, säkerställa icke-diskriminering och trygga varje barns rätt till liv, överlevnad och utveckling. Detta innebär att alltid förhålla sig till barnets bästa.
Göteborgs Stads plan för barn och ungdans 2020-2023	Planen tar fasta på stadens övergripande strukturer och konkretiserar insatser och utvecklingsområden för att jämlikt öka tillgången till och höja kvaliteten på kultur för, med och av barn och unga i Göteborg.
Göteborgs Stads plan för jämställdhet 2019–2023	Göteborgs Stads plan för jämställdhet omfattar ett verksamhets-, medborgar-, och arbetsgivarperspektiv. Planen är en del av och ett stöd i stadens arbete med mänskliga rättigheter, jämlikhet, folkhälsa och trygghetsfrågor.
Göteborgs Stads plan för arbetet med nationella minoritetsfrågor 2020-2023	Göteborgs Stad ger skydd för de nationella minoriteterna, stärker deras möjligheter till inflytande och stödjer de nationella minoritetsspråken så att de hålls levande. Göteborgs Stad uppmärksammar och arbetar för att stärka de nationella minoriteternas språk och kultur. Barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket uppmärksammas och stärks särskilt
Handlingsplan för arbetet med de mänskliga rättigheterna i Göteborgs Stad	Handlingsplanen slår fast att alla stadens verksamheter ska genomsyras av mänskliga rättigheter och främja likabehandling. Det finns även kopplingar när det gäller framhållandet av analyser.
Göteborgs Stads plan för att förbättra hbtq-personers livsvillkor 2017-2023	Planens syfte är att förbättra hbtq-personers mänskliga rättigheter i Göteborgs Stad och den ska säkerställa likvärdiga möjligheter för personer som definierar sig som homosexuella, bisexuella, transpersoner eller queera.
Göteborgs Stads plan för stärkta insatser mot rasism 2020-2023.	Arbetet för att skapa jämlika likvärdiga och jämlik hälsa omfattar minoritetsgrupper och principen om icke-diskriminering. Planen lyfter främjande av lika rättigheter och möjligheter.

Styrande dokument	Koppling till denna plan
Göteborgs Stads plan för arbetet med finskt förvaltningsområde 2020-2023.	Göteborgs Stads arbete med att upprätthålla de nationella minoriteternas rättigheter ska präglas av dialog, samråd och långsiktighet. Planen utgör en del av stadens strategiska arbete med de mänskliga rättigheterna.
Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2021–2026	Målsättningarna i programmet innebär att personer med funktionsnedsättning ska ha samma rätt till bland annat demokratisk delaktighet, utbildning och bästa möjliga hälsa som alla göteborgare.
Göteborgs Stads handlingsplan för åldersvänliga Göteborg 2021–2024	Planen lyfter sex fokusområden som har påverkan på seniorers livsvillkor och förutsättningar till god hälsa, delaktighet och trygghet.
Göteborgs Stads handlingsplan för att motverka tystnadskulturer 2023–2025	Aktivt arbete för delaktighet, inflytande och tillit är kopplat till att stadens arbete med att motverka tystnadskulturer.
Göteborgs Stads översiktsplan	Utgångspunkten i översiktsplanen är hållbar utveckling. Enligt de inriktningar som översiktsplanen föreslår lokaliseras en stor del av tillkommande bostäder i mellanstaden där områden med socioekonomiska utmaningar ligger. Översiktsplanen slår fast att det handlar om att möjliggöra en trygg boendemiljö, att känna tillhörighet, en passande och ekonomiskt överkomlig bostad och att ha en närmiljö som är omhändertagen och välfungerande. Att ha tillgång till stadens resurser i form av bland annat service, arbetsplatser, kollektivtrafik, offentliga platser och grönområden samt att säkerställa plats för rekreation och samspel för barn och unga genom tillgång till friytor och bra utemiljöer för lek och utevistelse vid bostäder, fritidshem, förskolor och grundskolor
Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021–2030	Det finns en tydlig koppling mellan jämlik hälsa, folkhälsa och miljö, såsom luftföreningar, påverkan av buller och tillgång till hållbara livsmiljöer.
Göteborgs Stads program för lokalförsörjning 2020-2026	Ett av målen är rätt lokaliserad kommunal service, vilket innebär att lokaler finns placerade bland annat utifrån perspektivet där stadens medborgare behöver den. Ett annat mål är socialt hållbar kommunal service, vilket syftar till att stadens verksamhetslokaler ska vara anpassade och tillgängliga för att bidra till ett mer jämlikt Göteborg.
Göteborgs stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program 2022–2026	Det övergripande målet är att Göteborg ska vara en trygg och säker stad där alla som lever, verkar och vistas tar ansvar och bidrar till ökad trygghet och minskad brottslighet. Programmet arbetar med direkta och riktade trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärder och ökar därmed också förutsättningarna för det förebyggande och främjande arbetet.

Stödjande dokument

Nedan redogörs för internationella stödjande dokument, nationella utredningar och strategier, den regionala biblioteksplanen och andra stödjande dokument med koppling till biblioteksplanen.

Stödjande dokument	Koppling till denna plan
Unescos folkbiblioteksmanifest	Folkbiblioteket som lokalt kunskapscentrum utgör en grundförutsättning för ett livslångt lärande, ett självständigt ställningstagande och en kulturell utveckling för den enskilde och för olika grupper i samhället.
Unescos skolbiblioteksmanifest	Skolbiblioteket ger eleverna de färdigheter som behövs för ett livslångt lärande. Det ger dem möjlighet att utveckla sin inlevelseförmåga för att de ska kunna leva som ansvarstagande medborgare.
International Federation of Library Associations and Institutions riktlinjer för folkbiblioteksservice för barn och unga 0–18 år	Barnbibliotekets syfte är att tillhandahålla resurser och tjänster i olika medieformer för att uppfylla barnens behov av utbildning, information och personlig utveckling utifrån deras ålder och förmåga. Det inbegriper också rekreation och fritid liksom att främja barnens hälsa och välbefinnande. Biblioteksservice för barn spelar en viktig roll när det gäller att utveckla och vidmakthålla ett demokratiskt samhälle genom att erbjuda barnet ett brett och varierat utbud av kunskap, idéer och uppfattningar.
Skolbiblioteksutredningen (Statens offentliga utredningar 2021:3)	Utgör ett viktigt dokument som ger vägledning för skolor och kommuner i utvecklingsarbetet. Regeringen har i Budget 2024 beslutat om finansiering för bemannade skolbibliotek. I skrivande stund saknas beslut kring ändrade skrivelser i skollagen för att förtydliga skolbibliotekens uppdrag.
Strategi för ett starkt biblioteksväsende 2022–2025.	Regeringen belyser här de tre fokusområden som bedöms vara av central betydelse för bibliotekens kvalitet och utveckling kopplat till skolbiblioteksutredningen: Ett biblioteksväsende som är tillgängligt och relevant för alla. Ett biblioteksväsende som bidrar till och följer samhällets utveckling. En välfungerande nationell infrastruktur för biblioteksväsendet.
Regional biblioteksplan Västra Götaland 2020-2023	Öka möjligheterna för likvärdig tillgång till information, kultur och kunskap genom att bidra till bred samverkan mellan bibliotek och andra samhällseliga aktörer samt främja utveckling av bibliotekens arbetsmetoder. Främja ökat läsande genom att synliggöra och utveckla bibliotekens läsfrämjande arbete för att inspirera till läsupplevelser, stärka litteraturens ställning och öka läs- och språkförståelsen. Främja invånarnas digitala kompetens och medie- och informationskunnighet samt stärka invånarnas tillgång till biblioteksverksamhet genom riktade fortbildningsinsatser och ökad samverkan gällande bibliotekens infrastruktur.

Stödjande dokument	Koppling till denna plan
Biblioteksutredning Framtidens bibliotek i Göteborg	Utredning kring den framtida stadsutvecklingen i Göteborg och folkbibliotekens framtida lokalisering
Kulturförvaltningens riktlinje för medieurval på folkbiblioteken.	Folkbibliotekens riktlinje för inköp av media
Grundskoleförvaltningens plan för skolbibliotek 2021– 2025	Planen är en del i stadens arbete med biblioteksverksamhet som är specifikt riktad till skolelever 6-16 år. Den är ett viktigt verktyg för att definiera skolbibliotekens roll och uppdrag. Syftet med planen är att skapa en gemensam riktning för utveckling av skolbiblioteken i staden. Planen ska bidra till ökad likvärdighet och kvalitativ skolbiblioteksverksamhet som gynnar alla elevers kunskapsinhämtning.

Indikatorer

Till Göteborgs Stads biblioteksplan 2024–2028 har indikatorer tagits fram för att kunna mäta effekterna av insatserna och måluppfyllelse. I de fall det finns utgångsvärden är de hämtade från olika källor och kommer från mätningar som har gjorts per december 2023. I det fall det inte finns utgångsvärde för 2023 ämnar kulturförvaltningen och skapa ett utgångsvärde per december 2024. Utbildningsförvaltningen saknar i dagsläget indikatorer och ämnar efter kartläggning och i arbetet med samordning av gymnasiebiblioteken kunna skapa lämpliga indikatorer.

Målbild
Biblioteksplanens målbild för 2024–2028 är <i>Biblioteket bygger broar i samhället, till läsning och bildning utifrån varje individs behov och förutsättningar</i> vilket konkret innebär att biblioteken i Göteborg ska möta de utmaningar som finns i staden men också de nationella utmaningar som finns kring minskad läskunnighet och arbeta för en stärkt demokrati.

Indikatorer	Utgångsvärde 2023	Målvärde 2028
Kulturnämnden: "Antal utlån på bibliotek i områden med socioekonomiska utmaningar."	236 700 utlån	ska öka
"Antal besök på bibliotek i områden med socioekonomiska utmaningar."	543 100 biblioteks- besök	ska öka
"Bibliotekens tillgänglighet och service* i områden med socioekonomiska utmaningar."	Utgångsvärde from december 2024	ska öka
*Öppettider, studieplatser, läsfrämjande aktiviteter och programutbud, möjlighet till att låna hämta och lämna media, samt digital service.		
Grundskolenämnden: "Andel bemannade skolbibliotek"	Inget utgångsvärde	ska öka
"Antal fackutbildade skolbibliotekarier"	Inget utgångsvärde	ska öka
Utbildningsnämnden Indikatorer ej fastställda, kommer arbetas fram under planperioden		